

Bariř ve Silahsızlanma Mücadelesi Üzerine

Yaşadığımız günler, silahlanma yarışına karşı ve silahsızlanma için mücadele cephesindeki önemli gelişmenin damgasını taşıyor. Avrupa Bariř ve İşbirliği Konferansı gibi B.M. Genel Kurulu da bu sorunlara olağanüstü önem verdi. Kamuoyunun bu konudaki etkinliği arttı. Dünya Bariř Konseyinin yaptığı yeni çağrıya imza atanların yürüttüğü kampanya parlak bir şekilde sürdürülüyor. Berlin'de toplanan Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı, silahlanma yarışını durdurmak ve uluslararası detantı sağlamlaştırmak için işçi sınıfına ve geniş emekçi kitlelere, mücadelelerinde yeni noktaları gösterdi. Silahsızlanma mücadelesinin güncelliğini göz önünde bulunduran «La Nouvelle Revue Internationale» Dergisi, Eylül ayında bu konu ile ilgili bir tartışma düzenledi. Tartışmaya řu kişiler katıldı: Alman Komünist Partisi Yönetim Danışmanı H. Kellner; Arjantin'li gazeteci A. Kohen; Polonya Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Sekreteri W. Multan; SSCB Bilimler Akademisi Üyesi ve SSCB Dünya Ekonomi Enstitüsü Başkan yardımcısı E. Primakov; İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri Z. Karkabi; Venezuelalı Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi J. Carrera; Güney Afrika Komünist Partisinden W. Nkosi; Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Büro üyesi J. Pittman, İran Tudeh Partisi Yürütme Komitesi üyesi H. Safari. Toplantıya katılanlar, görüş alışverişi sırasında silahlanma yarışının başlıca nedenlerinin analizini yaptılar; askerî detanta karşı olanların ideolojik «kanıt»larını çürüttüler; elde edilen başarıları ve silahsızlanma mücadelesinin perspektiflerini vurguladılar. Bu toplantıda yapılan konuşmaların özetini veriyoruz.

SİLAHLANMA YARIŞININ TEMEL NEDENLERİ

Tartışmaya katılanların belirttiği gibi, dünyada ilk sosyalist devletin kuruluşundan çok önce başlayan silah yarışımının nedenleri, kapitalist toplumun bizzat tabiatından kaynaklanmaktadır. İkinci Dünya Savaşından sonra Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere zorla kabul ettirilmiş olan bugünkü silahlanma da, kaynakları ve sınıfsal temeli açısından doğrudan doğruya tekelci kapitalist sistemden ve onun gerici, son derece bencil çıkarlarından doğmuş bulunmaktadır. Bu yarışın tüm dünyada kullandığı araçların maliyeti akıl almaz boyutlara varıyor: yılda yaklaşık 300 milyar dolar!

E. Primakov :

«İnsanlığın ezici çoğunluğunun dile getirdiği barış özlemine rağmen eğer silahlanma yarışı sürüyorsa, bunun nedeni, silahlanmanın askerî-sınai tekellerini doğrudan ilgilendirmesidir. Kapitalist ülkelerde tekellerin temsilcileri siyaseti oluşturmaya aktif olarak katılırlar. Tarihinde eşine rastlanmamış büyüklükte, 112,3 milyar dolarlık bir askerî bütçenin ABD'de kabul edilmesinin nedenlerini; ülkenin askerî çevrelerini, büyük bankaları ve bazı sanayi dallarını (uzay, atom, radyo-elektronik, deniz araçları yapımı, kimya) birbirine bağlayın ve gittikçe güçlenen ilişkilerde aramak gerekir.»

H. Kellner :

«Aynı durum FAC'nde de görülmektedir. 1976 yılında Federal Bütçenin %29'u demek olan 47,5 milyar mark'lık bir para askerî amaçlara ayrıldı. Almanya'da askerî-sınai grupların çekirdeğini uzay sanayii konsorsiyumları oluşturuyor ve bu tekellerdeki üretimin %85'i askerî siparişleri karşılıyor. Merserschmitt konsorsiyumu, diğer kapitalist ülkelerin askerî-sınai gruplarına sıkı sıkıya bağlı. Örneğin, çok yönlü çalışacak olan «tornado» tipi savaş uçağının üretimini öngören «MRCA-75» programını, İtalyan ve İngiliz şirketleriyle birlikte gerçekleştiriyor.»

Tartışmaya katılanların tesbitlerine göre, bu bütünleşmenin amacı, bir yandan sosyalizmle mücadeleyi güçlendirme ve diğer yandan, Amerikan askerî-sınai tekellerinin rekabeti karşısında Batı Avrupa silah fabrikatörlerinin durumlarını sağlamlaştırmaktır.

H. Kellner :

«Kapitalist ülkeler arasında, özellikle Batı Alman emperyalizminin Batı Avrupa'ya hakim olma arzularında açığa çıkan çelişkiler vardır ve

bunlar silahlanma yarışını kışkırtmaktadır. Fransız emperyalizminin, FAC'-nin güçlenmesine seyirci kalma niyetinde olmadığı daha şimdiden belli. Fransız hükümeti, gelecek yıllarda askerî harcamaları iki katına çıkaracak planlar öngördüğünü açıkça söyledi. Vatandaşlarının gözünde haklı çıkmak için de, Avrupa'da varolan «denge»yi korumanın zorunlu olduğunu anlatmaya çalışıyor.

Emperyalist rekabet dolayısıyla şiddetlenen silahlanma yarışı, sonuçta kapitalist ülkeler arasındaki çelişkileri derinleştiriyor.»

J. Pittman :

«ABD yöretici çevreleri, devresel ve yapısal bunalımların, kapitalizmin genel bunalımının yarattığı ciddi zorlukların üstesinden gelebilmeleri için tekellere yardım ediyorlar ve bunu da, askerî harcamaları arttırmak suretiyle yapıyorlar.»

Tartışma sırasında, silahlanma yarışının hızlandırılması nedenleri üzerinde duruldu. W. Multan'ın belirttiğine göre, bazı emperyalist devletlerde siyasî iktidar, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle «ilişkilerin geliştirilmesi»nin koşulu olarak askerî potansiyelin arttırılmasını kabul eden doktrinleri savunuyor. Washington'da detant kavramı için yapılan «kuvvet aracıyla barış» yorumu da bu doktrin bir biçimi. NATO'ya üye ülkelerin bir yandan savaş hazırlıklarını yıldan yıla arttırırken bir yandan da sosyalist ülkelerle **detant diyalogu sürdürme stratejilerindeki tuhaflik da buradan geliyor. (1)**

Silahlanma yarışının hızlandırılmasındaki bir diğer unsur, emperyalizmin yeryüzünün farklı bölgelerinde koruduğu gerilimdir.

Z. Karkabi :

«Arap topraklarını işgal ve Yakın-Doğu'da doğru ve sürekli bir barışa ulaşma girişimlerinin tümüne karşı çıkma biçiminde beliren İsrail politikası sürekli tehlikeler yaratıyor. İsrail'in savaşçı tavrı, doğrudan doğruya silahlanma yarışından ve ülkede militarizmin alabildiğine yayılmasından ileri geliyor.

İsrail'de askerî harcamalar, 1973 yılından bu yana yılda ortalama bir milyar dolar arttı ve 1976 yılında toplam 6 milyar dolara ulaştı. İsrail, asker başına yapılan harcamalarda kapitalist dünyada ikinci sırayı alıyor ve ülkedeki el emeğinin dörtte biri askerî üretimde kullanılıyor. Bu askerileştirmenin sonucu ise şu: Devletin dış borçları 1975 sonunda 8 milyar dolara vardı. Dolaylı ve dolaysız vergiler ise gelirin %70'ini alıp götürüyor. İsrail emperyalizminin yürüttüğü saldırgan politika dolayısıyla, son 15 yılda Yakın-Doğu'da askerî harcamalar 8 kat arttı.

Yakın-Doğu'daki bunalıma adil bir çözüm yolu bulunması için Sovyetler Birliği'nin yaptığı önerilerin bizim için yapıcı bir yol olduğunu belirtirim.»

H. Safari :

«Silah ticaretinin, silahlanma yarışının uyarıcı bir ögesidir. Birleşik Devletlerin günümüz dünyasında bir numaralı silah ihracatçısı duruma gelmiştir. 1974 yılı ortalarından 1975 yılı ortalarına kadar ABD, 71 ülkede askerî denetim kurmuş ve 10,5 milyar doları aşan askerî yardım vermiş bulunuyor. Yaklaşık verilere göre, 1975 - Haziran-1976-Haziran döneminde Amerikan silah ihracatı 12 milyar dolara ulaşıyordu. Bu miktarın 1974'de 4,4 milyarı ve 1975'de 4,3 milyarı, sağcı ve tutucu rejimlerin iktidarda olduğu Basra Körfezinden geliyordu. Diğer emperyalist güçler gibi ABD de, askerî malzeme satarak, yerli kadroları modern silahları kullanmak için eğiterek, Yakın ve Orta-Doğu ülkelerine kendi isteklerini zorla kabul ettirmeye uğraşüyor; başta petrol olmak üzere bu ülkelerin doğal zenginliklerini sövmürmeyi devam ettirecek koşulları yaratmak için, emperyalizm karşısında bağımlı kalmalarını sağlamaya çalışıyor.»

J. Carrera :

«ABD, dünyanın tüm diğer ülkelerinin yaptığından daha fazla silah satışı yapmaktadır. Bu durum Latin Amerika'da, sadece ABD'yi zenginleştirmekle kalmayıp, gerici askerî rejimlerin güçlenmesine ve devletler arası ilişkilerde gerginliğin artmasına da neden oluyor. 1975 yılında, bu askerî yağmalamanın başında üç ülke vardı: Brezilya, Arjantin ve Venezuela. Son derece sınırlı kaynaklarıyla silahların bedelini ödemek zorunda bırakılan Latin Amerika devletleri, Kuzey Amerikan emperyalizmine her geçen gün daha fazla bağımlı oluyorlar.»

A. Kohen :

«Latin Amerikan militarizmi kıt'a sınırlarını aşmaktadır ve bu da yankee emperyalizminin genel stratejisine uygun düşmektedir.»

W. Nkosi :

«Afrika'daki ırkçılık kaba askerî güçten ve silahlanma yarışından destek alıyor. Pretoria, beyaz azınlık hakimiyetini korumak için savaş hazırlıklarını arttırıyor. Afrika'da yeni-sömürgeci siyaset güden emperyalist güçler, açık ya da gizli olarak en modern silahları veriyorlar, faşist Vorster rejimine...»

Konuşmacıların önemle işaret ettikleri gibi, bağımsız bir gelişme yolunu seçen devletlere sosyalist ülkelerin yaptığı yardımın, emperyalist silahlanma yarışıyla ortak hiç bir yanı yoktur. Sosyalist devletler, özellikle saldırgan emperyalist politikanın kurbanı olan devletlere ve sömürgeciliği yeniden ihya etme kalkışmalarına karşı, bağımsızlık mücadelesi veren ulusal kurtuluşçu güçlere veriyor savaş malzemesini. Böylece bu ülkelerin savunma potansiyeli güçleniyor; halkların sömürge baskısından ve emperyalist bağımlılıktan kurtulmalarına katkıda bulunuluyor.

E. Primakov :

«Sömürücü sınıfların bulunmadığı sosyalist ülkeler için silahsızlanma, tüm insanlığı ilgilendiren ve klasik ya da nükleer bir savaşın önlenmesine olanak sağlayan bir görev olmakla kalmayıp, yeni toplumu başarıyla inşa etmenin de vazgeçilmez koşuludur. Gerçekten, silahlanma yarışını durdurma ve silahsızlanma, önemli maddi kaynakların toplumsal inşada kullanılmak üzere serbest kalmasını sağlayacaktır. SSKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri L. Brejnev, XXV. Kongre'de şunu bildiriyordu:

Detant'ı, sosyalizm ve komünizmi barışçı yoldan inşayı elverişli kılan bir araç olarak gördüğümüzü saklamıyoruz.»

H. Kellner :

«Gelişmiş kapitalist ülkelerin komünistleri, sosyalizmde silah yapımı ya da satışından hiç bir sınıfın kâr sağlamadığını emekçilere anlatıyorlar. Barış, detant ve silahsızlanma için büyük istek, sosyalizmin ayrılmaz parçalarıdır, onun sınıf tabiatından gelir. Emperyalizm ise tersine, silahlanma yarışını kendi yapısında taşır çünkü kârı herşeyin üstünde tutar.»

Konuşmacılar sonuç olarak, silahlanma yarışını harekete geçiren unsurları şöyle saptadılar: Emperyalizmin saldırgan tabiatı; soğuk savaş politikasını hortlatma girişimleri; militarizm; askerî-sınai gruplaşmaların ve uluslu tekellerin bencil çıkarları; neo-faşizm, ırkçılık ve yeni-sömürgecilik.

MİLİTARİZMİN İDEOLOJİK SERMAYESİ

Uluslararası detantın başarıları, barış ve toplumsal ilerleme için mücadeleye verenlerin ilham kaynağıdır; güçlerini arttırmakla ve kitleler üzerindeki etkilerini geliştirmektedir. Bu durum karşısında gerici ve militarist güçler, dünyayı soğuk savaş dönemine gerisin geriye götürmekte daha aktif hale gelmişlerdir.

J. Pittman :

«Silahsızlanmaya karşı olanların ideolojik savunmaları da birbirinden farklıdır. ABD'de, silahsızlanma karşısında olanlar arasında aşırı gerici-

ler, ırkçılar, hukuk ve yürütme organlarının resmî kişileri bulunuyor. Bunlar soğuk savaş düşüncesiyle beyinleri yıkanmış ve bugünkü dünyanın yeni gerçeklerine aydınlık bir yaklaşımda bulunmak istemeyen kişilerdir. Bir diğer grup da anti - komünist sendika liderlerinden oluşmaktadır. Troçkist, Maoist ve Siyonistler ise, detanta karşı mücadelede en aşağılık işleri gittikçe daha çok yüklenir duruma gelmişlerdir. Pentagon ve askerî-sınai işletmeler, askerî harcamaları arttırmanın ABD için ne kadar hayati öneme sahip olduğu düşüncesini yayarak, kitlelerin bilincini yozlaştırmayı öğrenmişlerdir. Bugünden başlayarak, 70 yılları sonuna kadar Pentagon'un bütçesini 150 milyar dolara çıkarmanın zorunlu olacağı fikrini halka kabul ettirmek istemektedirler.»

H. Kellner :

«Barış düşmanları, emekçilerin işlerini ve ücretlerini kaybetme korkusu üzerinde spekülasyon yapıyorlar. Gelişmiş kapitalist ülkelerin emekçileri arasında yayılan demagojik bir teze göre, silahlanma yarışı topluma yararlı olacaktır, zira iş hacmini arzulanan düzeyde tutacaktır. Bu «kanıt»ın hiç de yeni olmadığını belirtelim. 1913 yılında Almanya'da, **Alman Ekonomisinde Askerî Unsurun Önemi** diye bir kitap çıkmıştı. R. Hoeniger isimli bir profesörün yazdığı bu kitap, askerî harcamaların değerini övüyor ve bunun ülke ekonomisine getirdiği yararlı etkiyi kanıtlamaya çalışıyordu. Lenin bu tezi şiddetle reddetmiş ve şöyle yazmıştı:

Kendini bütünüyle militarizme adanmış, ordu için yapılan harcamaların asla bir kayıp olmadığını, zira paranın ülkede kaldığını ve pek büyük kazançlar sağladığını göstermeğe çalışan basit bir kişiliğin gevezelikleri...» (2)

Bugün varolan işsizlik ve bunalım koşullarında ise, sosyal demagoji daha da pekiştirilmektedir. Tartışma sırasında belirtildiği gibi bu, dar görüşlü bir tavidir. ABD, FAC, Fransa, İngiltere ve Belçika'nın askerî potansiyeli hızla artmakta ama buna rağmen bu ülkelerdeki işsizlik son on yılda rekor düzeye varmış bulunmaktadır.

J. Pittman :

«ABD'de, resmi hükümet verilerine göre, 1 milyar dolar, savaş sanayiinde 66.000 kişiye iş olanağı sağlar. Oysa aynı miktar, sanayi malzemeleri üretimine aktarılsa 73.000 işçiye, bina yapımında kullanılsa 77.000 işçiye ve tüketim maddeleri üretimine aktarıldığında ise 82.000 işçiye iş olanağı sağlayacaktır.

Silahsızlanmaya karşı olanlar, özellikle anti-komünizmi, anti-sovyetizmi, şovenizm ve milliyetçiliği körüklüyorlar.»

W. Multan :

«Bir «Sovyet tehlikesi»nin varlığı üzerine yapılan spekülasyonlar çok yaygın... Silahlanma yarışçıları, dünya kamuoyunda askeri harcamaları haklı çıkarmak için, bu harcamaların Sovyetler Birliği'nin «devrim ihraç etmek» arzusu karşısında «savunmaya dönük bir tepki»den ibaret olduğunu kanıtlama çabasındalar. Bu «kavram» ne yenidir, ne orijinal! İlerlemeye karşı olanlar, devrimci ve ilerici güçlerin kazandıkları bütün zaferleri Sovyetler Birliği'nin askeri müdahalesi ile açıklamaya oldum olası çalışıp dururlar. Bu «kanıtlama», arka arkaya Küba için, Portekiz için ve son olarak Angola için kullanılmıştır. «Komünist tehlike» korkusu, uluslararası detant düşmanları blokunun nakaratıdır.»

Burjuva propagandası, «Batı'nın askeri zayıflığı» sızlanmasına sarılarak emperyalist devletlerin rekor düzeydeki askeri bütçelerini haklı göstermeye çalışır. **Z. Karkabi, J. Carrera, H. Kellner, W. Multan**'ın belirttiklerine göre son zamanlarda bu propaganda gittikçe daha sık olarak şu yanlış biçime dönüştürülmektedir: «Silahlanma yarışını sınırlama ile ilgili bazı anlaşmalar, «tek yanlı olarak sosyalist ülkelerin çıkarına» hizmet edecektir.

Konuşmacılar, bu tezi kesinlikle reddetmişlerdir. Çünkü bazı batılı güçlerin savaş kredilerini yıldan yıla artırmalarına karşı Sovyetler Birliği, savunma harcamalarını yıllardır aynı düzeyde tutmaktadır. 1960 yıllarında SSCB silahlı kuvvetlerini tek taraflı olarak azaltmıştır.

A. Kohen :

«Stratejik silahların sınırlandırılması ve diğer sorunlarla ilgili Sovyet-Amerikan görüşmeleri sırasında, Latin Amerika ülkelerinde «iki süper gücün komplosu» şeklindeki maocu tezin yaygarasını gördük. Ancak bu tezin bazı güçler tarafından benimsenmesindeki nedenler birbirinden tamamen farklıdır. Örneğin, bazı hükümetler ve bazı partiler, SSCB ve ABD görüşmeleri sırasında kuşkulu bir tavır takınmak suretiyle kendi ülkelerindeki silahlanma yarışının hızlanmasını kolayca haklı çıkarmak istemekte-dirler.»

H. Safari :

Maocuların «iki süper gücün komplosu» tezinin dayanıksızlığı son derece açık, çünkü emperyalist ABD ile dünyanın ilk sosyalist devleti olan Sovyetler Birliği'ni aynı düzeye koymak mümkün değildir. SSCB ve ABD, birbirinin karşıtı olan iki sosyo-politik sistemin başlıca güçlerini temsil ederler. Dolayısıyla bu devletler, dünyadaki nükleer potansiyelin en büyük bölümüne sahiptirler. Stratejik silahların sınırlandırılması alanında Sov-

yet-Amerikan görüşmelerinin ve ikili anlaşmaların olağanüstü önemi buradan gelir.»

E. Primakov :

«Bu anlaşmalara karşı çıkan kimse, gerçekte, stratejik silah edinme yarışını durdurmayı etkileyebilecek çözümlerin, aranışında, affedilmez bir pasiflikten yana olduğunu söylüyor demektir. Nitekim, silahlanma yarışının durdurulması ve silahsızlanma için çeşitli tedbirleri önermek üzere ön çalışmayı gerçekleştiren Sovyet-Amerikan temasları, sonuç vermeye başlamıştır. Kanıtı, Cenevre Silahsızlanma Komitesinin çalışmalarıdır.

W. Multan :

«Pekin yöneticilerinin, silahsızlanma sorununu çözmenin kesinlikle olanaksız olduğu şeklindeki tezleri, bu yolda alınacak tedbirlerin önüne çıkan ideolojik engellerden biridir. Pekin ve diğer bazı çevreler, silahsızlanma alanında kısmi tedbirlerin dahi zorunluluğunu ve yararını yadsıyorlar, «ya hep, ya hiç»den yana olanlar, silahlanma yarışını durdurmayı engelleme düşüncesi içindedirler.»

E. Primakov :

«Sorunu en köklü biçimde çözme yolu, pek tabii, genel ve tam bir silahsızlanma programı uygulamaktır. Zira böyle bir uygulama, nükleer silahlar dahil, bütün kitle yıkım silahlarının keşfine, yapımına, mükemmelleştirilmesine ve kullanımına kesinlikle son verecektir. Sovyetler Birliği Birleşmiş Milletler'e bu doğrultuda bir program sunmuştu. Ancak, bu konuda tam bir anlaşmaya varmak henüz mümkün olmadı. İşte bundan ötürü gerek Sovyetler Birliği, gerek diğer sosyalist ülkeler, silahlanma yarışını sınırlandırma anlaşmaları yapmak suretiyle, bu projeyi derece derece gerçekleştirmede kendilerine düşen görevi yapıyorlar.»

Toplantıya katılanlar, bu gün için sadece silahsızlanma çağrıları ve belirsiz parolalarla yetinilmemesi gerektiği noktasında birleşmişlerdir. Silahlanma yarışının somut görünümünü halka göstermek için geniş bir soruşturma yapmak, savaş sanayinin barışçı amaçlara yöneltilmesinin toplumsal sorunları çözmeye yardımcı olacağını halk kitlelerine anlatmak gereklidir. «Sovyet tehlikesi» yalanını, «iki süper güç» sahte teorisini yıkmak; milliyetçilik, militarizm ve anti-komünizm sözcülerinin maskelerini düşürmek de başlıca görevdir.

A. Kohen :

«Uluslararası komünist hareket, başlangıcından beri, savaşları toplum yaşamından kaldırmayı görev bilmiştir. XIX. yüzyılın sonunda F. Engels,

silahsızlanmanın zorunluluğu ve olabirirliğı üzerinde duruyordu. Çok büyük orduların ve sınırsız silah üretiminin varolduğunu bir ortamı, halklar için büyük tehlike olarak görüyordu:

«Dünyada şimdiye dek görülmemiş, yıkıcılıkta bir savaştan başka çıkış yolu yoktur denilebilir mi? Ben buna hayır diyorum: Silahsızlanma ve dolayısıyla barışın garanti altına alınması mümkündür.» (3)

Lenin bir çok yapıtında, silahsızlanma ve silahsızlanma mücadelesinin devrimci strateji ve taktik ilkeleri sorunlarını incelemiş, bunlara uluslararası sınıfsal yaklaşım örnekleri vermiştir. Lenin'in altını çizerek belirttiği gibi silahsızlanma, sosyalizmin amaçlarından biridir.

W. Multan :

«Marksist - Leninistler, bu sorunun karmaşıklığını asla küçümsemezler, ama tarihe iyimser bakırlar. İnsan düşüncesinin ergeç, halkların barış içinde yaşama özlemini gerçekleştireceğine inanırlar. Bu iyimserlik içinde ne kuruntulara, ne pasifist yanılgılara ve ne de askeri çevrelerin azgın direncinin üstesinden gelmek için daha etkin mücadele sürdürmenin gerekliliğini hafife almaya yer yoktur.

H. Safari :

«Komünist Partilerin, genel ve tam bir silahsızlanma için savaşanların ilk sıralarında yer almalarının derin objektif nedenleri vardır. Çünkü kapitalist gelişmenin dolaysız sonucu olan militarizm, uluslararası ilişkiler düzeyinde olduğu gibi kapitalist dünya ülkelerinin iç politikalarında da en anti - demokratik ve en anti - komünist bir güç olarak ortaya çıkmaktadır. Militarizm, bağımsız yaşama haklarını savunan ve sömürgeciliği ihya kalkışmalarına karşı mücadele veren halkların en azılı düşmanıdır. İran Tudeh Partisi, hükümetin silahlanma yarışını siyasetini bırakmasını ve milli, bağımsız, barışçı bir dış politika gütmesini istiyor.»

Barış için, genel ve tam bir silahsızlanma için mücadele, işçi hareketinin sınıfsal hedeflerine ters düşmek şöyle dursun, aksine bu hedeflere varmak için daha elverişli koşullar yaratır. Komünist parti dökümanlarının ulusal programlarının ve gündelik eylemlerinin silahlanma yarışına karşı mücadeleyi vurgulaması son derece doğaldır. Sosyalist ülkeler, pek çok ülkede yapılan askeri harçmaların sürekli olarak artması yerine, sistemli bir şekilde azaltılması için mücadele ediyorlar. Sosyalist ülkeler ve diğer bir çok ülkelerin devrimcileri, en kısa zamanda silahsızlanma için bir dünya konferansı toplanmasının gereğine inandıklarını söylüyorlar. Küçük büyük, nükleer silahlara sahip, ya da değil, askeri ittifak üyesi olan ya da olmayan yahut tarafsız bütün devletlerin, eşitlik esası üzerinde, si-

silahsızlanma sorunlarını inceleme ve kararlar alma olanağını elde edecekleri böyle bir forum, tüm insanlığın çıkarına olacaktır.

İnsanlık, daha şimdiden silahlanma yarışını durdurma doğrultusunda önemli yol katetmiş bulunuyor. Barış içinde yanyana yaşama ilkeleri, farklı toplumsal rejimli Devletler arasındaki ilişkilerin kuralı haline gelmekte..

A. Kohen :

«Bu alanda yapılanlar şöyle: Nükleer denemelerin yasaklanması anlaşması; nükleer silahların yayılmaması anlaşması; nükleer silahların ve diğer kitle yıkım araçlarının deniz diplerine ve okyanuslara yerleştirilmesini yasaklayan anlaşma; bakteriyolojik silahların yasaklanması sözleşmesi.

Ayrıca, silahsızlanma için sonuç verici mücadele açısından stratejik silahların sınırlandırılmasıyla ilgili 22-Haziran-1973'de Sovyet-Amerikan görüşmeleri sonucunda imzalanan nükleer savaşı engelleme anlaşması, stratejik saldırı silahlarının sınırlandırılması alanında bazı tedbirler alınmasına ilişkin geçici anlaşma; 1974 Kasım'ında Vladivostok'ta imzalanan stratejik saldırı silahlarının sınırlandırılması için uzun vadeli yeni sözleşme; yeraltı nükleer denemelerin barışçı amaçlarla yapılması anlaşması da önemli rol oynadı.»

W. Multan :

«NATO ülkeleri Viyana görüşmelerinin ilerlemesini hiç te kolaylaştırmayan bir tavır takındılar. Varşova Paktına üye ülkelerin üstünlük iddiasında olduğunu söylüyorlar ve silahlı kuvvetlerde «simetrik olmayan» bir indirim talebinde bulunuyorlar. Oysa NATO Konseyinin Reykjavik (1968) ve Roma (1970) oturumlarında üye ülkeler, Avrupadaki askeri hazırlıklarda indirim yapılmasıyla ilgili şatafatlı öneriler geliştirmişlerdi. Sıra Viyana görüşmelerine gelince, bu önerilerini büyük çapta güdükleştirdiler, görüşmelerin ilerlemesini isteyen sosyalist ülkeler ise, kısa bir süre önce şu yeni önerileri götürdüler Viyana'ya: İlk iş olarak bu yıl, Sovyetler Birliği ve ABD askeri kuvvetlerinde indirim yapmak; aynı zamanda, görüşmelere katılan diğer ülkelerin silahlı kuvvetlerini bugünkü düzeyde «dondurmak» ve bunlarda da 1977 - 1978'de indirim yapmak.

Bu bakımdan bir çok şey, batılı kapitalist ülkelerin kamu oyunun çabalarına bağlı. Kamu oyunu harekete geçirmek, onun iktidarları üzerindeki baskısını artırmak, Viyana görüşmelerinin ilerlemesine yardımcı olacaktır.»

J. Pittman :

«Pentagon, yeni yöntemler ve yeni kitle yıkım silahları bulmak için araştırmalara devam ediyor ve bunu pek çok kişi biliyor. Dolayısıyla, Bir-

leşmiş Milletler Genel Kurulunun XXX. Dönem toplantısına S.S.C.B. nin, yeni tipte ve yeni sistemde kitle yıkım silahlarının geliştirilmesini ve üretimini yasaklayan bir anlaşma tasarısını sunma girişimi son derece yerinde olmuştur. Diğer yandan, nükleer silahların yayılmasına karşı mücadele de büyük önem taşıyor. Konuşmacıların çoğu 96 ülke tarafından imzalanan nükleer silahların yayılmaması anlaşmasının son derece önemli olduğunu özellikle belirttiler. Ancak, bu anlaşmanın tüm ülkeler tarafından imzalanmasını ve göz önünde tutulmasını sağlamak için yine de yapılacak çok şey var... Çünkü bu günkü endüstriyel, bilimsel ve teknik gelişme, koşulları o hale gelmiştir ki, eskiden nükleer silahlanmayı engelleyen ekonomik ve teknik engeller gittikçe daha fazla aşılabilir hale gelmiştir. Gittikçe artan sayıda Devlet, enerji alanındaki gelişmeyi atom santrallerinin yapımına bağlamaktadır. Dolayısıyla gerici askeri güçlerin etkili olduğu ülkelerde, bu nükleer potansiyelin nükleer silah üretimine olanak verecek şekilde kullanılabileceği tehlikesini hesaba katmak gerekmektedir. (4)»

Z. Karkabi :

«Nükleer silahların yayılmaması anlaşmasını İsrail imzalamayı reddetti. Amerikan basınında açıklandığına göre İsrail, zayıf güçte 10'dan fazla atom bombasına sahip bulunuyor. İrkçı Pretoria rejimi ile İsrail arasında varılan son anlaşma, Güney Afrika uranyumunun İsrail'e verilmesini öngörüyor. Güney Afrika Başbakanı Vorster'in İsrail'e yaptığı ziyaret dolayısıyla İsrail Komünist Partisi askeri çevrelerin yapacağı anlaşmaların tehlikesine karşı tavır aldı. İsrail komünistleri, yeni Stockholm çağrısı üzerine başlatılan imza kampanyasına aktif olarak katılıyorlar. İsrail Barış Komitesi bu çağrıya şu iki maddenin de eklennesini önerdi ve vatandaşları bunları desteklemeye çağırdı: 1) İsrail, Yakın-Doğu'nun nükleer silahlardan arınmış bir bölge haline dönüşmesini sağlamalıdır. 2) İsrail, nükleer silahların yayılmaması anlaşmasına bağlanmalıdır.»

W. Nkosi :

«Afrika halkları, Güney Afrika Cumhuriyetinin nükleer programını gerçekleştirmesinden büyük kuşku duymaktadırlar. İsrail'le yapılan işbirliği, atom araştırmalarının sürdürülmesi için Batı Alman tröstlerinin yaptığı yardım, ABD'nin Güney Afrika Cumhuriyeti'ne iki atom reaktörü satmayı kabul eden kararı, Fransa'nın Güney Afrika'lı ırkçılara iki atom santrali verme eğilimi,... bütün bunlar, ırkçıların nükleer silahlara sahip olması gibi çok ciddi bir tehlike yaratmaktadır.»

H. Kellner :

«Alman Komünist Partisi, FAC'nin atom enerji tesislerinin gerici rejimlere verilmesine ve özellikle de Brezilya'ya, Güney Afrika Cumhuriyeti'-

ne atom reaktörleri satılmasına karşıdır. Ayrıca bu yılın 22 Mayıs'ında Bonn'da, silahsızlanma için 40.000 kişilik çok büyük bir gösteri yapılmış ve Federal Almanya tarihinde bu büyüklükte bir gösteriye rastlanmamıştır.»

W. Nkosi :

«Başını Çinlilerin çektiği bazı çevreler, nükleer silah kullanımının yasaklanmasını apayrı bir sorunmuş gibi göstermek niyetindedirler. Ne varki, nükleer silahların kullanımının yasaklanması, uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanımını yasaklamayla birleştirilmediği takdirde, bazı devletler, bu durumu barış amacını ciddi olarak tehdit eden çıkarları için kullanabileceklerdir.»

Görüş alışverişinde bulunan konuşmacılar, her türlü silahlanma yarışının ve en başta da nükleer silahlanmanın durmasını talep etmek üzere işçi sınıfının ve tüm emekçi halkların müdahalesinin gerektiğini, aksi halde bu mücadelede başarıya ulaşamayacağını vurguladılar. Her konuşmacı kendi ülkesinde, silahsızlanma ve bunun gerçekleşmesi için kitleleri harekete geçirme konusunda kazanılan deneyimleri anlattı ve bunların tahlili yapıldı.

Bilindiği gibi, 1969 Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Konferansı, silahlanma yarışının sınırlandırılması için somut tedbirler alınması koşullarını belirlemede önemli katkılarda bulunmuştu:

«Tüm barış tutkunu güçleri, askeri bütçelerde esaslı indirimler sağlamaya ve uluslararası etkili bir denetim altında genel ve tam bir silahsızlanma için mücadeleyi yaygınlaştırmaya çağırıyoruz. Ancak bu sayede, serbest kalacak olan kaynaklar, emekçilerin yaşam düzeylerini iyileştirmeye, kamu sağlığına ve eğitime, gelişme yolundaki ülkelerin yardımına hasredilebilecektir.»

J. Pittman :

«ABD komünistleri, detant politikasını desteklemeyi ve ABD'nin yayılmacı politikasıyla mücadele etmeyi hedef alan her türlü eylem ve girişime aktif olarak katılıyorlar. ABD Komünist Partisi, bu eylemlerden bazılarının hem başlatıcısı hem de örgütleyicisi durumunda. Amerikan halkının çoğunluğunun, uluslararası detant ve barış için gösterdiği içten özlemin, silahsızlanma yararına örgütlü ve güçlü bir hareket haline dönüşmesinin mümkün olduğunu da görüyoruz.»

H. Kellner :

«Alman Komünist Partisi'nin Bonn Kongresinde, tüm Federal Almanya vatandaşları, politik detantı askeri detantla tamamlamak için ortaklaşa

mücadeleye çağrıldı. Bilindiği gibi 1971 yılındaki Düsseldorf Kongresinden bu yana Alman Komünist Partisi, askeri şirketlerin tümünün kamu kesimine aktarılmasını Federal hükümetten ısrarla talep ediyor. Burada söz konusu olan yalnızca bir millileştirme değil, işçilerin bu alandaki etkisinin arttırılmasıdır.»

J. Carrera :

«Venezüella komünistleri silahsızlanma mücadelesiyle, ABD emperyalizminin gerek Venezüella'nın gerekse diğer Latin Amerika ülkelerinin işçilerine karışmasına karşı verilen mücadele arasında sıkı bir bağ görmektedirler. Zira Latin Amerika ülkeleri, ancak bu sayede sahip oldukları doğal zenginlikler üzerinde denetimi kurabileceklerdir. Bu açıdan Venezüella Komünist Partisi'nin Parlamento'da, askeri bütçe dolayısıyla koyduğu tavır, dikkat çekicidir. Venezüella hükümeti, petrol satışından sağlanan gelirlerin artmasından yararlanarak askeri harcamaları hızla ve önemli ölçüde arttırmıştı. Çeşitli parti temsilcileri bundan hoşnut olmadıklarını gizlice ifade ettiler ama, Parlamento'da, askeri bütçenin şişirilmesine karşı açıkça oy kullanan yalnızca Komünist Partisi oldu.»

H. Safari :

«Yeryüzündeki toplumsal gelişmenin kaderi, savaş ve barış sorunun çözümüne büyük oranda bağlı. Bu gün ilerici güçler cephesi, toplumsal ve ekonomik gelişmede yeni bir aşamaya varmak istiyor. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin yürüttüğü ve genel güvenliği güçlendirmeyi hedef alan politika, bu süreci olumlu yönde etkiliyor. Ve burada ortaya çıkan görünüm, barış, halkların güvenliği ve silahsızlanma için proleter enternasyonalizmi görünümüdür. Ancak, silahlanma yarışını durdurmak için üstesinden gelinmesi gereken teknik ve diğer güçlükler; bunun yanında, silahsızlanma düşmanlarının çıkardığı çok sayıda engel de mevcut. Belli başlı kapitalist devletlerde, dış politika alanında etkili bazı çevrelerin eylemleri konusunda **Pravda** muhabirinin sorularını cevaplayan L. Brejnev şöyle diyor:

Görünen odur ki, barışçı ve silahlanma yarışına karşı bir politika, Komünist ve İşçi Partileri'nin Berlin Konferansında ilan ettikleri detant için mücadele politikası, o kişilerin hoşuna gitmiyor.» (5)

Berlin Konferansı'na katılanlar, artan askeri harcamaların, emekçilerin sırtına gittikçe daha ağır biçimde yüklendiğine dikkati çekmişlerdi. Bu olanakların halkların yaşam düzeyini yükseltmek, kültürel gerilikten kurtulmak ve gelişme yolundaki ülkelere yardım için kullanılması, tüm insanlığın gelişimine hizmet edecektir.»

Tartışmaya katılanlar sonuç olarak, silahlanma yarışını durdurma ve silahsızlanma için mücadelenin, komünistlerin temel hedefleriyle çakıştığını ve aynı zamanda bu hedeflerin gerçekleşme koşullarından biri olduğunu belirtmişlerdir.

- (1) NATO üyesi ülkelerin askerî harcamaları 1974'de 135 milyar dolar iken, 1975'de 149 milyar dolara yükseldi. 1949-1975 yılları arasında bu blokun tamamen askerî olan harcamaları toplam 2.000 milyar doları geçti.
- (2) Lenin, **Bütün Eserleri**, Cilt 39, sf. 207.
- (3) K. Marx ve F. Engels: «Avrupa'da silahsızlanma mümkün müdür?», **Eserleri** (Rusça baskı) cilt: 22 sf: 387.
- (4) 1975 yılında, 45 ülkede 500'den fazla atom reaktörü çalışıyordu. Bilim adamlarına göre, bu sayı, 1985 yılında yaklaşık 2000 olacak ve nükleer silahların yapımında hammadde olarak kullanılan plütinyum'un da dünya üretimi, 1980 yılında 27.000 kg ve 2000 yılında 700.000 kg'a yükselecektir.
- (5) **Pravda**, 30 Temmuz 1976.

BASRA KÖRFEZİ OLAYLARI

7 ve 13 Aralık günleri İran Halkları için büyük bir önem ifade etmektedir. 7 Aralık İran Öğrenci Günü, 13 Aralık İran Azerbeycanı'nın kuruluş yıldönümüdür.

Öte yandan Basra Körfezi üzerinde yapılan tartışmalar ve bu bölgedeki gelişmeler üzerine Türkiye kamuoyuna yansıyan kısıtlı ve çarpık bilgileri - haberleri aşmak bakımından, olayların içinde yaşayanların çalışması olan aşağıdaki incelemeyi yayınlamayı gerekli gördük.

Dünya Dergisi'nin 2/1972 sayısında yer alan bu yazı «Fars Halici Olayları» başlığını taşımaktadır. Ancak, bu bölgenin ülkemizde Basra Körfezi olarak tanınması ve adlandırılması dolayısıyla bu terimi kullanmayı uygun bulduk.

ÖNSÖZ

Basra Körfezi, sularında, kıyılarında ve boğazında değişik zıtlıkların çatıştığı dünyanın hassas bölgelerinden biridir. Bir yandan emperyalizm ve yerli gerici çıkarlar arasında çatışmalar diğer yandan bölge halklarının muhalefeti en önemli çatışmalardandır.

Diğer çelişkiler (emperyalistlerarası çelişkiler gibi) ve emperyalizme bağımlı yerli gerici hükümetler arası çelişkiler, bölge ülkeleri arasında ilerici ve anti-emperyalist güçlerin emperyalistlerle ve gerici hükümetler-

le olan çelişkileri bu bölgenin en önemli özgül çelişkilerindedir. Bu çelişkiler dünyanın bu köşesini etkisi altında tutmaktadır. Emperyalist güçler bu çelişkileri kendi çıkarlarını günbegün artırma yolunda kullanmakta ve çözümlenmektedirler. Bu makalenin amacı Basra Körfezinde cereyan eden olayları araştırmak, incelemek ve özellikle İran hükümetinin bu olaylar içindeki rolüne dikkati çekmektir.

TARİHÇE

Bilindiği gibi 19. yüzyılın başlarında İngiliz Emperyalizmi rakiplerini Basra Körfezinden atarak, körfezin baştan, Umman, Mesket ve Şaddül-arap'ın ağzına kadar olan bölümünde siyasi, askeri ve ticari nüfuzunu kurmuştu. Bu zamana kadar İngiltere için Körfezin önemi; ilk olarak Hindistan'a ulaşım yolunu korumak, ikinci olarak da Körfez komşusu ülkelerin ticaretini kendi tekelinde toplamaktı. Bu amaçlar uğruna uygulanan «böl - yönet» siyaseti batı sahillerini arap emirlikleri arasında aralarında her zaman ihtilaf ve nifak olabilecek şekilde, böldü. İran'ın güneyinde ise giderek kendi nüfuzunu kurdu. 20. yüzyılın başlarında Basra Körfezinde petrol bulunması bölgeye yeni bir önem kazandı. İngiltere doğal olarak bölgedeki çok üstün nüfuzu sayesinde, bulunan petrol kaynaklarını kendi istek ve çıkarlarına uygun olarak sömürebilmek için diğer emperyalistlerden önce imtiyazlar ele geçirdi. Bu cümleden olarak da sömürücü Güney Petrol Kumpanyasının temel taşıını İran'da yerleştirmiş oldu. 1. Dünya savaşının bitiminden sonra İngiltere'nin son rakibi, Körfezin ucunda yer alan Osmanlı Devleti de takattan düşmüştü.

Mezopotamya da İngiltere nüfuzuna geçmişti. İki harp arasındaki zaman içinde genellikle Basra Körfezi İngiltere'nin hakimiyeti altında idi ve kendi askeri üslerini, Körfez adalarında, emirliklerinde ve Irak'da iştirakiyle ortaya çıkı. Bu anlaşma, ek olarak, Sovyetler Birliği'nin kuşatılması plânının bir halkası idi ve İngiltere çıkarlarını Körfezinde korumak için bir kaldı.

İkinci Dünya Savaşı sıralarında aynı zamanda İngiltere ile de Mihver aleyhine işbirliği halinde olan Amerika gibi güçlü bir rakip, Körfezin petrol kaynaklarına göz dikerek, bu bölgede iktisadi ve siyasi nüfuzunu yerleştirmek için çaba harcamakta ve çıkarların yeniden paylaşılmasını istemekteydi. Nitekim İngiltere'nin zayıf düşmesinden yararlanarak bölgede üstün tavizler ele geçirdi.

KÖRFEZDE SÖMÜRGEÇİLİĞE KARŞI HAREKETLER

SSCB'nin faşizme karşı savaşının başarısı ve faşizm tahakkümü altındaki milletlerin hürriyetlerine kavuşturulması, dünyada sömürgeçiliğe

karşı hareketlere öyle bir gelişme ve güç kazandırdı ki, sömürgecilik sistemini yıktı. Ortadoğu'da bu hareket geniş ve güçlü halk hareketi şeklinde gelişti; İran'da emperyalizme karşı, Mısır'dan Basra sahillerine kadar arap halklarının hareketi İngiliz emperyalizmine karşı ortaya çıktı. Bölgedeki anti-emperyalist güçler, yeryüzünde barış ve sosyalizm lehinde ve emperyalizm aleyhine olan değişiklikler sayesinde, sosyalist kampa dayanarak ve Amerikan ve İngiliz emperyalizminin arasındaki geçici çelişkilerden yararlanarak, dikkat çekici başarılar elde ettiler. Suriye ve Lübnan, yenik Fransız emperyalizminin esaret zincirinden özgürlüğe kavuştu. Mısır halkı, Kuzey Yemen ve Güney Yemen İngiltere'yi kendi yurtlarından kovdular. İran'da petrol sanayii millileştirildi. Irak'ta işbirlikçi Haşimi Hükümeti 1958 Haziran devrimi ile yıkıldı ve cumhuriyet kurularak, İngiliz esaretinin zincirlerinden kurtulup özgürlüğüne kavuştu. Bağımsızlık talep eden Arap halklarının kabaran hareketi bütün Körfez sahillerindeki emirlikleri de sardı. Böylece Basra Körfezi ve çevresi, sömürgeci ve gerici eğilimlerle, sömürgeciliğe karşı olan halkların ilerici hareketi arasında bir çatışma alanı haline geldi. Petrol kaynaklarının yavaş yavaş keşfedilmesi ve Körfezdeki kapitalist ülkelerin gitgide artan ihtiyaçları Ortadoğu ve Körfezin önemini daha da artırarak, emperyalistleri bölgedeki çıkarlarını korumak için daha hassas davranmaya yöneltti.

Demokratik (Güney) Yemen Cumhuriyeti'nin ortaya çıkışı, Umman'da Dofar halkının silahlı hareketinin genişlemesi ve Körfezin batı sahillerine yayılması, Irak Cumhuriyeti'nde olumlu değişiklikler, OPEC teşkilatı içinde sömürücü petrol tekellerine karşı mücadelenin şiddetlenmesi ve aracısız satış olanaklarının ortaya çıkması, petrol üreten ülkelerde petrol sanayinin millileştirilmesi yönündeki gelişmeler (son günlerde Irak'ta ve Suriye'de bir kısım sanayiinin millileştirilmesi) (1) ile petrol işçilerinin haklı istekleri (2) ve mücadeleleri, emperyalistleri ciddi ve hayati önem taşıyan sorunlarla karşı karşıya getirdi. Sömürücü petrol tekellerinin ve emperyalistlerin endişesi ile Körfez ve Ortadoğu'daki hadiselerin gelişimini «Y.S. Niyozendorldriport»dan izleyelim. Bu derginin 1972 Haziran 26. sayısında şöyle yazıyor «petrolün ucuz fiatla Amerika'ya ve onun NATO'cu işbirlikçilerine garanti eden bu eski sistemin yıkılması ile emperyalizm güçlü bir darbe yiyecektir».

1 — 1972 Haziran ayında önce Irak'ta daha sonra Suriye'de çok güçlü uluslararası (Iraqe Petroleum Co.) tesisleri millileştirildi.

2 — Bahreyn'de boykot 1956, Umman'da 1957, Aden'de 1956, Suudi Arabistan'da 1956, Kuveyt'te 1959-1961, Katar'da 1963, Kuzey Yemen'de devrimci isyan 1962 de ve Güney Yemen'de silahlı isyan 1963.

KÖRFEZ'İN İKTİSADİ ÖNEMİ

Körfezinekonomik bakımdan önemini göstermek amacıyla, 1971 tarihi itibarıyla; petrol üreten ülkelerin listesini, bulunan petrol yataklarını ve çıkarılan petrol miktarını aşağıda sunuyoruz.

No	Ülkenin adı	Çıkan petrol	
		Petrol yatakları Mil.Ton.hesabı ile	miktarı 1971 yıl. Mil.Ton.Hes.
1	İRAN	7531,4	227,0
2	ABU-DABI	2529,6	44,5
3	BAHREYN	86,0	3,8
4	DOBİ	205,9	6,5
5	IRAK	4837,0	83,0
6	UMMAN	689,0	14,7
7	S. ARABİSTAN	19848,0	222,0
8	KATAR	777,6	20,0
9	KÜVEYT	9091,4	145,0
10	MÜTESELLEHE BÖLGESİ	3367,3	26,4
TOPLAM		49163,2	792,9

Not: Bu rakamlar İstatistik mecmuası «Dünya İktisadi ve Uluslararası ilişkiler» 1972'den SSCB tarafından çıkarılmıştır.

AMERİKAN VE İNGİLİZ EMPERYALİSTLERİNİN İHRAÇ EDİLEN KÖRFEZ PETROLÜNDE OLAN PAYLARI:

AMERİKAN TEKELLERİ:

Katar petrolü	% 13,10
S. Arabistan petrolü	% 100,0
İran petrolü	% 40,0
Irak petrolü	% 23,75
Bahreyn petrolü	% 100,0
Kuveyt petrolü	% 50,0
S. Arab. ve Kuveyt pet. arasındaki mıntıka	% 28,0
Dobi petrolü	% 50,0
Ebu-Dabi petrolü	% 23,75

İNGİLİZ TEKELLERİ

Irak petrolü	% 23,75
İran petrolü	% 40,0
Kuveyt petrolü	% 50,0
Katar petrolü	% 33,0
Ebu-Dabi petrolü	% 66,0
Umman ve Mesket pet.	% 85,0

Dikkatle incelersek Dünya'da bulunan petrol yataklarının 2/3'ünün —sosyalist blok hariç— yakınoğu ve Basra Körfezinde bulunduğunu görürüz. Başka deyimle, 72 milyar ton olan dünya petrol rezervlerinin 50 milyar tonu Ortadoğu'da ve bunun da 41 milyar tondan fazlası Basra Körfezinde ve Körfez çevresindeki ülkelerdedir. Bu durum kapitalist - emperyalist sistem açısından Körfezin iktisadi önemini aydınlığa çıkarmaktadır. 1971 senesi rakamlarına göre, Körfezden dünyanın çeşitli kapitalist ülkelerine 80 milyon ton petrol gönderilmiştir. Bu miktar yaklaşık olarak Batı Avrupa'nın ihtiyacının % 50'sini, Japonya'nın % 70'ini, Amerika'nın Viyetnam ve Hint okyanusunda sarf ettiği petrolün tamamını karşılamaktadır. Amerikan enerji uzmanlarının hesaplarına göre ABD'nin 1985'de her yıl için 800 mil. ton petrol ithal etmesi gereklidir ve bu miktarın 400 mil. tonunun Körfezden karşılanması istenmektedir. Çünkü ABD'nin 4 milyar tondan fazla kaynağı yoktur ve kendi kaynaklarından bu miktarı sağlayabilmesi için Körfezdeki masrafının 10 misli masraf yapması gerekmektedir (Çıkarılan petrolün her tonu Amerika'da 12 dolar, körfezde ise 1,2 dolardır). (Bu rakkamlar «Yeni Dünya» mecmuasının 36. nolu Aralık 1972 sayısından alınmıştır). Petrolün emperyalistler için önemini özetlersek; 1 — Emperyalist tekellerin kâr hırsı, 2 — Petrolün enerji kaynağı olarak kapitalist ekonomi ve askeri ihtiyaçlara tahsisi.

KÖRFEZİN STRATEJİK ÖNEMİ

Emperyalistler için Basra Körfezi'nin stratejik bakımdan da önemi vardır. Doğu-Batı bağlantı yolu ve Arabistan Yarımadası arasında, Amerikan deniz ve hava güçleri ile İngiliz üsleri için uygun bir konuma sahiptir. Bölgede, başlangıçtaki önemini bir dereceye kadar kaybetmiş Cento paktı halen faaliyetine devam etmektedir. Basra Körfezindeki emperyalist üslerinin yalnız petrole dayalı çıkarları güvence altına almak için değil aynı zamanda komşu memleketlerde ve stratejik bir hat olan Singapur'dan Hint okyanusuna, Güney Afrika'dan Kızıl Denize kadar askeri ve politik nüfuzlarını korumak için de büyük önemi vardır. Buna ek olarak Basra Körfezi komşu ülkelerin dış dünya ile bağlantı sağladıkları bölgedir.

EMPERYALİZMİN PLANLARI

Bölgedeki anti-emperyalist hareketlerin bastırılarak, ekonomik ve stratejik çıkarlarının korunması için emperyalistler yeni-sömürgecilik politikası esaslarına göre tanzim ettikleri «Gevam» veya «Nikson» (1) doktrinini ortaya atmışlardır. Bu doktrinin esas hatları aşağıdaki şekildedir.

- 1 — Emirliklere bağımsızlık verilmesi, İngiliz güçlerinin Körfezi tahliyesi.

- 2 — İran'la komşu arap ülkeleri arasında ve arap ülkelerinin kendi aralarındaki anlaşmazlıkların giderilmesi.
- 3 — İngilizlerin Körfezi tahliyesi ile doğacak boşluğun doldurulması ve «güvenliğin korunması», «istikrar sağlanması» adına, haliç sahilindeki ülkelerin bir «işbirliği» anlaşmasına bağlanması.
- 4 — Körfezde Amerikan askeri varlığının garantisi.
- 5 — Umman'ın İngilizlerin eliyle güçlendirilmesi.
- 6 — Emperyalistlerin Umman denizinde ve Hint Okyanusunda yeni stratejik hatlarının güçlendirilmesi.
- 7 — İran, Suudi Arabistan ve Arap Emirliklerinin donatımı.
- 8 — Dofar halk hareketinin bastırılması, Güney Yemen Demokratik Cumhuriyetinin, Irak rejimlerinin değiştirilmesi ve genellikle bölgedeki hareketlerin önlenmesi.

Bu son yıllarda olayların gelişimi böyle bir planın varlığında hiç bir şüpheye yer bırakmıyor. Amerikan ve İngiliz emperyalizmi ile Körfez çevresindeki gerici hükümetler, bu planın gerçekleşmesinde birbirleriyle düşünce alış-verişinde bulunma ve aynı zamanda herbiri daha fazla çıkar ve imtiyaz ele geçirmek peşindedir. Ama sömürgeciliğe ve gericiliğe karşı hareketleri bastırma konusunda işbirliği ve dayanışma halindedirler.

Son yılların bazı olayları ayrı ayrı oldukları halde, aslında bir tek zincirin halkaları gibi birbirine bağlıdır ki, topluca tek bir olgudur ve hepsi emperyalistlerin planları çerçevesindedir, yukarda buna değindik. Şimdi bu olayları bir bir inceleyelim.

1 — Nikson 1972 Ocak ayının 21'inde Amerikan kongresine şöyle hitap etmektedir. «Bizim siyasetimiz koruyucu ve hesaplı, içinde yaşadığımız dünya şartları gerçeklerini dikkate almaktadır. Biz yapabileceğimiz taahhütleri kabul ediyoruz ve onların icrası için amadeyiz. Bizim taahhütlerimiz büyük hür dünya içinde sarsılmadan yerinde bakidir. Ama elbette başkaları da hür dünyada hürriyeti korumakta kendilerine düşen sorumlulukları bilmelidirler... Biz başka ülkelere ihtiyaçları oranında yardım ediyoruz. Ta ki onlar kendi kendilerini savununcaya kadar.» Nikson doktrini açıkça Basra Körfezi hakkında «Keyhan» gazetesi 1970 Nisan ayının 23'ünde Ricardson Amerika Dışişleri Bakanlığı tarafından böyle yayınlandı. Nikson doktrini barış ve ABD güvenliğinin gerçekleşmesi için, bölge halklarına ve İran'a ilginin artırılması gerektiğine inanmaktadır. Nikson II. Dönem Cumhurbaşkanlığına başlaması münasebetiyle bu görüşlerini tekrarlamıştır. (1973 Ocak)

KÖRFEZ'DEN İNGİLİZ GÜÇLERİNİN TAHLİYESİ

1968 Aralık ayında İngiltere'nin başbakanı Wilson şu açıklamayı yaptı: «İngiltere 1971'de güçlerini Körfezden yavaş yavaş çekecektir.» İşçi hükümeti İngiliz güçlerinin Körfezde varlığının araplar için bir tahrik olduğunu ve devlet bütçesinin büyük bir kısmını yutmakta olduğunu biliyordu. Aynı zamanda Muhafazakârlar, Arap emirliklerinin İngilizlerin askeri varlıklarına ve desteklerine ihtiyacı olduğunu iddia ediyorlardı. Ve 20 milyon lira olan İngiliz askerlerinin masrafı, 200 milyon lira petrol geliri ile (ki bu Emirliklerin ve özellikle Kuveyt'in İngiliz bankalarına bu parayı yatırmaları ile) telafi olacaktır. Muhafazakar hükümetin başbakanı Hiss 1969 yılında İran ve Körfez Emirliklerini ziyaret ederek emirliklerin şeyhlerine «eğer iş başına gelirlerse işçi hükümetinin kararlarını geçersiz sayacaklarına» söz verdi (1).

1975 Haziran ayında Muhafazakar parti iş başına geldiği halde, önceki düşüncelerine rağmen işçi hükümetinin gösterdiği şartlar gereğince Suveys'in doğusundan çekilme kararı almak zorunda kaldı. Ve 1971 Mart ayının öncelerinde 1971'in sonuna kadar, 1820 anlaşmasına göre İngiltere'nin himayesi altına giren Emirliklerin geçersiz olacağını ve İngiliz güçlerinin Körfezden çekileceğini açıkladı. Bu «tahliye» siyasetini aşağıdaki şekilde açıklayabiliriz.

1) İngiliz emperyalizminin üzerine perde çekmek, Basra Körfezi bölgesindeki ve Ortadoğudaki halkların kendi geri kalmışlık sebebi olarak İngiltereyi görmelerini önlemek.

2) Kendi güçlerinin masraflarının bir bölümünü Emirliklerin üzerine yıkmak.

3) Bu bölgede «huzuru» ve «emniyeti» sağlama görüntüsü altında Körfez komşusu ülkelere kendi silahlarını satmak için pazar bulmak.

4) Amerika deniz-hava güçlerinin Körfeze girmeleri için olanak sağlamak; petrolün devamlı akması, emperyalistlerin ortak çıkarlarının teminat altına alınması için Amerikanın garanti vermesi gerektiği. Bu noktayı gözönünde tutarak II. Dünya Harbi ve ondan sonra Amerikan petrol tekelieri Körfezden çıkan petrolün % 70'ini kendilerine maletmeyi başardılar. Ve bu durumda İngiltere kendi güçlü rakibi karşısında geri çekilmeye mecbur oldu. Amerika, kendi çıkarları doğrultusunda o bölgenin korunmasını istiyordu.

1— Hiss'in Körfeze dönüş makalesi «Financial Times (İngiliz)»de 26.6.1970 de yayınlandı.

Mr. WILLIAM LOS'UN MEMURİYETİ

İngiltere «tahliye işlemine başlamadan önce hazırlık için yüksek müşteşarlarından birisini Basra Körfezine gönderdi. Mr. William Los uzun yıllar Arap ülkelerinde ve Ortadoğu'da çalışmıştı. Emirliklerin durumunu iyi biliyordu. Ve İngiltere'nin yeni siyasetini Körfez'de uygulamak üzere görevlendirilmişti. Los, gençlik yıllarında İngiltere müstemlekecilik hükümetinin Sudan'daki memurlarından biriydi. 1956 yılından 1960'a kadar Aden'in fermandarı (vali benzeri bir yönetici) idi ve Güney Yemen'deki anti-müstemlekeci harekete karşılık Emirliklerin birleşmesini sağlamıştır. 1963'te KTAER'de bağımsızlık hareketini bastırmak için görevlendirilmiş. 1965 yılında Bahreyn'de siyasi görev almıştı. 1966 yılında devlet memurluğundan ayrılıp «Streyn» bankası ve «Gray Magnezi» müessesesinde müşavirlik yapmaya başlamıştır. Los, 1971 yılında İran ve Körfez bölgesine gidip gelmeye başladı. İran'ın şeyhlerle olan ihtilaflarını ve Emirliklerin aralarındaki zıtlıkları gidermeye çalışıyordu (1). Los, İran'la Şarce (emirliklerden birisi) arasındaki ihtilafı, küçük adayı, büyük adayı ve Ebu Musa adasının bir kısmını İran'ın işgal etmesi şeklinde halletmiştir. Ve buna karşılık İngiltereye tanınan petrol imtiyazları kendi bölgesinde ve Ebu Musa adasında geçerlik kazandı. Bu anlaşmaya ek olarak İngiltere, Şarce'nin petrolden yeterli geliri olmadığı sürece yılda 1,5 milyon sterlin Şarce'ye yardım edecek ve «emniyet» ve «huzurun» korunması için gelişmekte olan yedi emirlik federasyonunu destekleyecekti.

FEDERASYON ve EMİRLİKLER

Los, 9 Bahreyn Emirliğinden (Kater, Abudabi, Dobi, Ümmül Govin, Facityre, Şarce, Resul Hayme, Ecmán) bir tek Federasyon kurulması için görevlendirilmişti. Anlaşmalarla İngiltere'ye bağlandılar. Ama bu, Emirliklerin iktisadi, toplumsal ve nüfus bakımından, geçmişteki ihtilafları ve Körfez'in büyük devletleriyle ihtilafları sonucu güç oldu (2). Bu durumda, Los'un çalışmalarını güçlendirmek için İngiltere Dışişleri bakanı Mr. Duclas Hym Avam kamarasında, İngilterenin Federasyon hakkındaki görüşlerini şu şekilde açıklamıştı:

«İngiltere'nin Şehinşahlık Devleti, emirlikler arasındaki böyle bir federasyonu destekler ve emirliklere bildirmiştir ki; İngiltere Şehinşahlık

1 — İngiliz «Daily Telgraph»dan alınmıştır. 12.2.1971

2 — Bahreyn nisbi bakımdan ilerlemiş, Ebu-dabi ise hepsinden zengindir. Bazı emirliklerde hiç petrol yoktur. Ebudobinin Suudi Arabistan ile petrol bölgesi olan Bermi üzerinde ihtilafı vardı. Bahreyn ile Kator arasında bazı küçük adalar üzerinde ihtilaf vardır.

hükümeti bu emirliklere bir federasyon şekli vermeye hazırdır. Buna göre kendi ilişki ve yardımlarına devam etmek için şunları şart koşmuştur: Birincisi, biz gerekli ve garantili bir dostluk anlaşmasına bu federasyonla imzalamaya hazırız. İkinci olarak, Majestelerinin hükümeti, Ummanda etkili bölgede barışı koruyacak kendine mahsus bir güç ve sembolik bir gücü buldurmaya, buna göre, askeri bir bölüğün Ummanda çekirdek olarak kalmasına hazırız. **Biz, İngiliz memur ve subaylarının federasyon kuvvetleri içinde kalmalarına ve bütün donatımını karşılamaya hazırız.** Bellidir ki böylesi bir birleşmede bütün masrafları kendi kaynaklarından ödemek için tam bir sorumluluğu vardır.»

Birçok çalışmalardan sonra bu federasyon yedi emirliğin katılımı ile ortaya çıktı. Bahreyn, İran'ın rıza göstermesi üzerine halk oyuyla ve Katar da bağımsız kaldı. Kısa süre sonra B.M. üyesi oldu. Umman da bağımsız bir devlet olarak Birleşmiş Milletler'e üye oldu. Kasım 1971'de Pravda gazetesi bir yorumunda William Los'un Körfezdeki gezileri için şöyle yazıyordu: «Loss, bu emirlikler federasyonuna bir şekil vermekle görevlidir ki, İngiltere'nin ekonomik ve stratejik çıkarlarını, güçlerini bölgeden çektikten sonra da temin edebilsin (1). W. Loss bu görevi aşağıdaki koşulları garantiye alacak bir anlaşmayı federasyonla yaptı:

1 — Karşılıklı fikir teatisi için bir dostluk anlaşması

2 — İngiltere, memurlarını federasyon içinde geçici olarak tutmaya ve federasyonun ihtiyaçlarını karşılamaya hazırdır.

3 — İngiltere, federasyon istediği taktirde kendi güçlerinden bir bölümünü devamlı olarak ilişkilerin sağlanması ve eğitim için muhafaza edebilir.

4 — İngiltere hava ve kara kuvvetlerinin federasyon içinde ortaklaşa manevralarının sağlanması.

5 — İngiltere deniz kuvvetlerinin düzenli bir şekilde bu bölgeyi ziyaret etmesi (2).

Bu şekilde emperyalistlerin yeni sömürgecilik planları İngiltere tarafından «tahliye» adı altında uygulamaya sokuldu ve Basra Körfezinde yeni bağımsızlığa kavuşmuş ve yapıları aşağıda açıklanacak ülkeler ortaya çıktı.

1 — El Ahbar gazetesi, Beyrut 4 Aralık 1972

2 — Ahbar Dobi Dergisi, 29.4.1971 (Ahbar Dobi bu yazıyı El Şerare'den almış)

Ülkenin Adı	Nüfusu 1000 olarak	Bağımsız- lık tarihi	Yüzölçümü (m2 olarak)	Toplumsal gelişme oranı	Başkent
Bahreyn	200	1971	598	3,5	Menne
Katar	100	1971	22,000	8,7	Dohe
Emirlikler Federasyonu	177	1971	83,660	3,2	Dobi

Federasyon emirlikleri önceden Mütesalle bölgesi diye bilinirdi ve yedi şeyhlikten meydana gelmişti. Bunlar; 1 — Ebu-Dabi (50.000 nüfus), 2 — Dobi (60.000 nüfus), 3 — Şarce (30.000 nüfus), 4 — Ümmül Govin (4.000 nüfus), 5 — Fecira (9.000 nüfus), 6 — Rasül Heyme (20.000 nüfus), 7 — Ocman (4.000 nüfus) emirlikleridir (3). Bu yeni ortaya çıkan hükümetlerin hepsi gerici hükümetlerdir, ve halkının çoğunluğu ARAP'tır. Bu ülkelerde göze çaracak kadar çok sayıda İRAN'lı (çoğunlukla BELUÇ) ve Pakistan'lı yaşamaktadır. Buna göre okuyuculara UMMAN ve MESKET DUFAR hareketi ve Güney Yemen Demokratik Cumhuriyeti hakkında bilgi vermek için olanaklar dahilinde bu Körfezin komşu bölgesini tanıtmaya çalışıyoruz.

UMMAN VE MESKET: Basra Körfezi boğazında Mesket ve Umman yer alır (nüfusu: 770.000, yüzölçümü 150.000 km2) Bu bölgenin hükümdarı daha sonra oğlu Sultan Kabus tarafından öldürülen Sultan Seyit ibni Teymur idi. Sultan Kabus «yenilik tarafları» ünvanıyla, İngilizlerin yardımıyla Umman'ın yeni hükümdarı oldu. Gerek petrol bakımından ve gerekse Basra Körfezi boğazında yer almasından dolayı stratejik bakımdan büyük öneme sahip olan Umman, bir çok anlaşmalarla İngiliz emperyalizmine bağlı durumdadır.

Belûç'lerden meydana gelen Umman ordusu İngiliz subaylarının denetiminde oluşturulmuş ve eğitilmiştir. Bütçesi 55 milyon sterlin olan Umman'da askeri harcamalara bu bütçeden 20 milyon sterlin ayrılmıştır. 1970 yılında 2500 kişi olan Umman ordusu 1972 yılında 6000'e yükseltilmiş ve bu sayı bugün de giderek arttırılmaktadır. General John Grahamm'ın komutası altındaki bu ordunun Hava kuvvetleri komutanı da bir İngiliz subayı olan Hurs'tur. Dofar'daki İngiliz üssü «Şellale» tamamen bir İngiliz toprağı durumundadır. İngilizler bu bölgedeki Dofar bağımsızlık hareketini bastırabilmek amacıyla, bu karşı devrimci güçlerini bu bölgeye yerleştirdiler. Dofar halkına ölüm kusan İngiliz «strikemasters» 167 «BAC» uçak-3 — Rakkamlar takribidir.

ları bu üstün havalanmaktadır. Bu karşı-devrimci hava kuvveti son günlerde, ABD'nin Vietnam halkına karşı kullandığı Agusto Bell-205 tipi sekiz helikopterle takviye edilmiştir. London Thames gazetesi 15 Şubat 1971'de, İngiliz politikası için Fars Halicinin, Umman'ın rol ve önemini şöyle anlatıyor: «Umman, İngilizlerin bölgeyi tahliyesinden sonra önemli ve büyük rolü için seçilmiştir.» İngiltere'nin Umman'la zorla imzalattığı onüç anlaşması vardır. Bunlardan birincisi 1798 yılında Mesket ile Doğu Hint Kumpanyası arasında, sonuncusu ise 1958 yılında imzalanmıştır. Bu son anlaşmaya göre, «Mesire» ve «Şellale» üsleri 99 yıl için İngiltere'ye bırakılmıştır.

DOFAR: Mesket ve Umman Sultanlığında bir bölgedir. Umman denizi kıyısındaki bu uzun bir şerit şeklindeki bölgenin bir kısmı yayla dağ ve dereleklerdir. Kuzeyinde Suudi Arabistan çölü vardır. Yüzölçümü 5.000 km², nüfusu 200.000'dir. Gerek tarihi, gerek ekonomik ve gerekse toplumsal koşullar bakımından bölgedeki emirlikler arasında durumu en güç olan Dofar'da köle alım satımına ve feodal ilişkilere aynı anda rastlanır. Halkın geçimi, tarım hayvancılık ve balıkçılıktır ki, bunlar da en ilkel araç ve gereçlerle yapılmaktadır. Haşimi soyundan gelen Mesket Sultanı ailesinin bir bölümünün yardımı ve aşiret reisleri vasıtasıyla halktan vergi almakta, angarya işler yaptırmaktadır. Ticaretle uğraşan küçük bir azınlığın da, % 50 gümrük ödendiği için ticaret ve sermayesini artırması mümkün değildir. Yokluk, yoksulluk, ölüm bu bölgenin günlük olaylarıdır. Bu koşullarla yaşayan halk 1958 yılında, sömürgecilik ve zulme karşı, Aden'de «Cebel ül Ahser»de (Ahser Dağları) başkaldırmış ve 6 yıl süren bu mücadele İngiltere ve yerli gerici tarafa karşı kanlı bir şekilde bastırılmıştı. Bu olaylarda Suudi Arabistan ve İran, Umman Sultanına yardım ettiler. Ancak devrimci hareket kısa zamanda bir cephe oluşturarak (İşgal Edilmiş Arap Körfezinin Kurtuluşu İçin Halk Cephesi (PFLOAG) mücadeleyi bu cephenin öncülüğünde sürdürdü. Bu Halk Cephesinin en güçlü olduğu bölgeler Kuzey ve Batıda bulunan dağlardı, hareket burada tutundu ve yükseldi; giderek Umman toprağının üçte birini bağımsızlığa kavuşturdu. Ve halen mücadele, sürekli çatışmalar Dofar'da devam ediyor. İngilizler, Sellale üssünden hareket eden uçaklarıyla Dofar halkını ve hayvanları bombalayarak Dofar'ın Demokratik Yemen Cumhuriyeti ile bağlantısını kesmeye çalışıyor ve Dofar'ın önemli bölgelerini imha ediyor. Dofar anti-sömürgeci hareketi, Körfezin batı yakasındaki sahil boyunca, Irak'a kadar, bütün anti-sömürgeci güçlerin saygısını kazanmış ve bölgedeki emirliklerin içindeki bu antisömürgeci güçlerle sıkı bir dayanışma kurmuştur. Devrimci güçlerin Umman sahillerindeki bu güç ve nüfuzu Körfezden petrol aktaranlar, petrol içenler için artık korkunç bir «tehlikedir». Emperyalistler, Umman Sultanı, Suudi Arabistan ve İran böyle bir hare-

keti kökünden kazımak için vargüçleriyle çabalıyorlar. İngiltere Muhafakar Parti dergisinin iç yayınlarında, iş başına gelmeden 4 ay önce «Atlantik Paktı ve dış savunması» başlıklı yazıda bu konuda şöyle denmektedir: «Şimdiki durumda «uyumsuzluk tehdidi» Körfezin küçük bir üyesindedir. Şimdi iç güçleri bu hareketi bastırmak için takviye edilmelidir. Aynı zamanda yakın bölgede, buhran zamanları için ihtiyat güçlerin bulundurulması gereklidir.»

YEMEN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ

Dofar ve sahilindeki anti-sömürgeci hareketin dayanağı Yemen Demokratik Cumhuriyetidir. Yüzölçümü 290.000 km², nüfusu, 1,5 milyon olan Yemen'de bağımsızlık hareketi İngiliz işgalcilerine karşı «Milli Kurtuluş Cephesi» hareketiyle 1963 yılının 14 Ekim'inde «ZEFAN» bölgesinde başladı ve 14 yıl süren çetin mücadeleler sonucunda, İngiliz emperyalistlerinin 22 Kasım 1967'de, şimdi başkent olan Aden'i terketmeleriyle zafere ulaştı. Ve 1961 Aralık'ında, bir buçuk asır sonra İngiliz bayrağı indirildi. Aden limanı, Babül Mendep ve Basra Körfezinin doğu-batı yakaları arasında, stratejik bir noktadadır. Halk balıkçılıkla uğraşır. Kent dışında oturanlarsa etekliğinden başka kaybedecek birşeyleri olmayan ve tarımla uğraşan işçilerdir. Yoksulluk ve geri kalmışlık, köhnemiş gelenek ve görenekler (kat çiğnemek gibi -zehirleyici bir bitki), toplumsal gelişmenin donması, müstemlekeciliğin hediyesiydiler Bu büyük güçlükler İngiliz emperyalistlerinin kovulmasından sonra, devrimci hareketin önündeki engellerdi. Bu arada Kurtuluş Cephesinin iki kanadı arasında mücadele başladı. Ve 1969 yılının 22 Haziran'ında sol kanat, Abdül Feth İsmail liderliğinde zafere ulaştı Böylece Yemen'de köklü dönüşümlere dayanan Demokratik Cumhuriyet'in temelleri atılmaya başladı.

Devrimci toprak reformu, Üretim kooperatiflerinin kurulması, üretimin olanaklar dahilinde modernleştirilmesi, Ticari kuruluşların ve Yabancı Sigortaların millileştirilmesi Demokratik Cumhuriyetin başlıca reformlarından. Eskiden açık bir liman olan Aden'e gelenler artık Cumhuriyet Kanunlarına ve Gümrük kurallarına uymak zorundadırlar (Gelen mallardan alınan gümrük vergisi % 10-25 arasında değişir). Halen, yeraltı kaynaklarının bilinemediği, yoksulluktan kurtulabilmesi için önünde pek çok engel olan Yemen Demokratik Cumhuriyeti için bu vergiler önemli bir gelir kaynağıdır. Bu ülkenin önündeki engelleri aşmasında en önemli desteği sağlayanlar SSCB ve diğer sosyalist ülkelerle IRAK ve El Cezire Cumhuriyetleridir.

Bölgede bu şekilde ilerici ve anti-emperyalist bir cumhuriyetin varlığından rahatsız olan Umman, Suudi Arabistan ve İran gericileriyle em-

peryalistler, yıllardan beri çeşitli kışkırtmalarla ve komplolarla bu ilerici hükümeti devirmeye çabaladılar. Bu arada Arapların 1967 savaşında İsrail'e yenilmesi de Güney Yemen'in kuşatılmasına yardım etti. Suudi Arabistan'ın besleme ordularından bir kolordu CiA'nın desteğiyle «İşgal edilmiş Güney Yemen Kolordusu» adıyla ortaya çıkarıldı ve bu karşı-devrim gücü Yemen'e Kuzey'den sürekli olarak saldırıyordu İngilizler de Cumhuriyet topraklarını havadan sürekli bombalıyorlardı. Son zamanlarda Kuzey ve Güney Yemen kuvvetleri arasında çatışmayı da sağladılar, ancak çeşitli Arap memleketlerinin başbakanları aracılığıyla bu savaş durduruldu. 1969 yılında Suudi Arabistan kaçakların yardımıyla çok şiddetli bir şekilde saldırıya geçti, ancak başarısızlığa uğradı. 1970 Kasım'ında da kaçaklardan oluşturulmuş 4.000 kişilik bir karşı-devrim gücü Amerikan Kamyonları ile «Hazermut Kurtuluş Ordusu» adıyla ve tekrar 1971 Ekim'inde saldırdılar. Ancak kurtuluş kuvvetleri bu saldırıları önledi. Bu arada saldırıganların bir kısmı tutuklandı. Tutuklular bu saldırıların Amerikan, İsveç ve Batı Almanya uzmanları tarafından düzenlendiğini itiraf ettiler. Bu karşı-devrim güçlerinin donatımını da Suudi Arabistan, 1972 Ocak'ında 1 milyar frank harcıyarak sağlamıştı (bu bilgi Novel Kritik'in Kasım 1972 sayısından alındı). İran hükümeti de bu karşı-devrim güçlerinin eğitim ve donatımı için üzerine düşeni Umman Sultanının emrine uzmanlar yollayarak yapmıştır. (Bu konuda İran'ın rolü ayrı bir bölümde daha geniş anlatılacaktır). Bunca kışkırtmalara rağmen Yemen Demokratik Cumhuriyeti derin ve köklü toplumsal değişiklikler yapmakta, kapitalist olmayan kalkınma yolunu izlemektedir.

Özetlersek; Körfezin boşaltılması o hale geldi ki, İngiltere kendi güçlerini Bahreynden «bağımsız» Umman'da Mesire civarına taşıdı ve kendi üslerini Amerika'ya devretti Bir kısım güçlerini de KATAR'da ücret karşılığı istihdam etmişti (ki bu bağımsız devlet «Thames» gazetesine uzmanlar için ilanlar veriyordu). Emirlikler, İngiltere'nin planına göre «birleşmiş ve bağımsız» oldular ve İngiliz güçlerinin büyük bir kısmını istihdam ettiler Ve İngilizler Ummanı Körfez boğazında ana üs yaptılar Şüphesiz ki bu değişiklikler, birinci derecede, Körfez çevresinde yaşayan halkların anti-emperyalist hareketinin sonucu ve İngiliz emperyalizminin nisbi zayıflama ve geri çekilmesinin sonucudur —ki bu emperyalizmin nüfuzunu örtülü şekilde devamını sağlamaktadır.

TAHLİYE VE İŞBİRLİĞİNİN HİKAYESİ

1968 yılında Wilson'un İngiliz güçlerini Körfezden tahliye bildirisinin mürekkebi kurumadan «Boşaltma! Boşaltma! huzur! huzur! güvenlik! güvenlik!» çığlıkları Körfez'in gerici ülkelerinde, Amerikan emperyalizminin

resmî çevrelreinde yükselmiştir. Çünkü bu üsler emperyalizm ve gericiliğin planlarının bir bölümü için başlangıç teşkil ediyordu. Ve bu çığlıkların hemen arkasından birinci dereceden memurları Basra Körfezi çevresinde ziyaretlere başladılar. 1970 Nisan'ında, yakın ve Orta Doğu'da «Amerikan zafetleri için» Tahranda gizli bir konferans toplandı. Bu konferansa Amerika'nın iki Dışişleri bakan yardımcısı, Amerika'nın casusluk örgütü CIA'nın ünlü şefi «Hallms» ve bir takım uzak ve orta doğu uzmanları katıldılar. 20 Nisan 1970 tarihli Keyhan gazetesinde bu konuda şunlar yazıyor: «Amerikanın ortadoğudaki hayati çıkarlarının korunması, konferansın ana konusu idi.» Ve yine Keyhan gazetesi 23 Nisan'da «Ricardson inanıyor ki, İran'ın Basra Körfez'indeki güvenlik ve huzurun, sağlanmasında bu hassas bölgedeki öncülüğünü Amerika teyid ediyor.» diye yazıyor Amerika'nın yakın ve ortadoğu uzmanı J. Sisco 1972 Ağustos ayında şu şekilde konuşuyor: Amerika'nın Basra Körfezinde birçok iktisadi ve stratejik çıkarları var. Ve kendi askeri varlığını orada korumaya niyetlidir.» Rauter ajansı da 1971 Temmuz ayı başlarında şu haberi veriyor: «Amerikan Casusluk Merkezinin (CIA) şefi R. Hallms gizlice İran'ı ziyaret etti. (Bu bay şimdi Amerikanın İran Büyük elçisidir)». Ve yine J. Sisco Amerikan Senatosuna verdiği raporunda şöyle diyor: «Biz elimizden geldiği kadar yeni ortaya çıkan bölge ülkelerine onların bağımsızlığını korumak için yardım ve destek veririz... Amerikanın Basra Körfezindeki huzurunun korunması Amerika'nın iktisadi ve stratejik çıkarları bakımından bizi ilgilendirir. Basra Körfezi ülkelerinin petrolünde Amerika'nın büyük ölçüde ekonomik ve stratejik çıkarları vardır. Ve bu bölge, petrol ihraç etmeye hazır olursa, bizim müttefik ülkelerimizin ekonomisinin NATO ve kanalın karşı tarafındaki müttefiklerimiz için hayati önem taşır Basra Körfezi petrollerini garanti etmek bizim iktisadımız için de büyük önemi haizdir.» (Temmuz 1972 Keyhan gazetesi)

Kahire'de yayınlanan El Talie mecmuası 1972 Mart sayısında şunları yazıyor: «Beyaz Saray müşaviri R. Rosto bir basın toplantısında 1968 de şöyle dedi: «ABD, uzak doğu ve Basra Körfezi ülkelerini bir askeri pakt içinde birleşmeye ve İngilterenin boşalttığı yeri doldurmaya çağırır. Ama Körfez söz konusu olunca güçlü ve çalışkan ülkeler vardır ki; bölgenin güvenliliğinin sorumluluğunu almak işiyle çok ilgilenmektedirler. Mesela İran, Türkiye, Pakistan, S. Arabistan ve Kuveyt. Bu ülkelerden meydana getirilecek bir çatı teşkilatı bu bölgenin güvenliğini sağlayacaktır. Bölgede güvenliğin sağlanması için yapılacak anlaşmada alınacak kararlar ABD ve İngilizler ve bazı bölge ülkelerinin işbirliği ile yapılacaktır.»

RABOTENİÇESKOVİVE DELO gazetesi (Bulgaristan K.P. Merkez organı) bir yorumla 1972 Ağustos ayında yayınlanan 11. sayısında şöyle anlatıyor; Emperyalizm ve irticanın Basra Körfezindeki planlarını: «Amerikan

Senatosunda J. Sisco demiştir ki: Basra Körfezinde Amerikan siyaseti geçmişte böyle olmuştur, şimdi böyledir ve gelecekte de böyle olacaktır ki, İran, S. Arabistan, Kuveyt ve küçük ülkeler işbirliği yapsınlar ve bölgenin emniyetini garantiye alsınlar». İttihat gazetesi 1972 Temmuz ayında J. Sisco'nun raporunu, Körfez ziyaretinden sonra dışişleri komisyonuna verdiği raporu daha açık bir şekilde böyle yayınlıyor. «J. Sisco kendi raporundaki açıklamalarına şu cümleyle başlıyor: Amerika Basra Körfezindeki istikrarın korunmasıyla, orada iktisadi ve stratejik çıkarlarının korunması nedeniyle ilgileniyor ve diyor ki, ABD'nin Basra Körfezi ülkelerinin petrolünde iktisadi ve stratejik menfaatleri var ve onları elde etmek bizim müttefiklerimizin iktisadına ve Atlantik Paktına (NATO) ve Süveyşin doğusundaki dostlarımız için hayati önemi vardır. Basra Körfezinde petrol kaynaklarının garanti edilmesi, enerjiye dayanan iktisadımız için de büyük önem taşır. Basra Körfezi bölgesinde dostluk ve işbirliği Amerika, İngiltere bir yandan ve iki büyük Körfez gücünün, yani İran ve Suudi Arabistan'ın diğer yandan geçmişe dayanan çıkarları yararınadır.» J. Sisco bir başka konuşmasında ise şöyle diyor: ABD Körfez ülkelerine kendi iç güvenliklerini sağlama yolunda her türlü yardıma hazırdır» Yukarıda açıklanan belgelerde konuşulan kaydedilenlere dikkat edersek hiç bir şüpheye yer kalmayacak şekilde Amerika ve İngiltere'nin boşalttığı yeri doldurmak için «istikrar ve güvenliği» bölgede petrol çıkan ülkelerin gerici devletlerinin yerini doldursun ve kendileriyle bu gerici hükümetler arasındaki işbirliğini sağlasın. Ve İran bu «işbirliğinde» büyük bir yükü üzerine alsın. Emperyalistler istiyorlar ki işbirliğini «resmî» bir anlaşma ile Körfez ülkeleri arasındaki, en önemlileri İran, S. Arabistan ve Umman (üçgen birlik) gerçekleştirsinler. Ama Körfezin arap ülkeleri bazı bakımlardan zor durumdadırlar. Zira onlara göre, böyle bir anlaşmada yer alan İran, İsrail'in işbirlikçisi, Irak'ın güçlü düşmanı ve Amerikan-İngiliz isteğine bağımlıdır. Onlar anti-sömürge hareketinin karşısında (bütün arap halklarının) ve ilerici arap hükümetlerinin karşısındadırlar ve kuvvetli bir ihtimalle onların iç durumlarının da İran ve Suudi Arabistan tarafından da tehlikeye düşmesinden korkuyorlar. Nasıl ki Şarce şeyhi İran ile gizli anlaşma yaptıktan sonra Ebu Musa adası yüzünden çıkan terörde silahla öldürüldü. Şüphesiz S. Arabistan ve emirlikler federasyonu Bahreyn, Katar ve Umman İran ve Emperyalistlerle kendi siyasi ve iktisadi çıkarlarının korunması için anti-sömürgeci hareketlerin ve bu bölgede her türlü ilerici değişikliğin karşısında ve bu yüzden candan işbirliğine karşıdırlar. Herhalde şimdi gericiler ve emperyalistler tarafından, modellerden bir model, böyle bir işbirliğinin yapılabilmesi ve kuvvetlendirilmesi için aranmaktadır. İran için işbirliği sorunu, Körfezin Arap memleketleri için kolay ve İran devletinin siyaseti bakımından —ki arap memleketleri arasında bölücülük yapmak ve kendi siyasi, askeri ve ekonomik nüfuzunu kurmak için— uygun oldu-

ğundan çok olumlu karşılıyor. London Thames gazetesi 20 Kasım 1972 tarihinde «İran Körfezde İşbirliğinin Sağlanması İçin İsrar Ediyor» başlığı altında şöyle yazıyor: Senatör Henry Jakson Kuzey Amerika'nın önemli şahıslarından ve Washington eyaletindedir Enerji buhranı konusundaki konuşmasında, Bölgesel işbirliği liderliği meselesinde gelecekte bölgenin istikrarının korunması için iki ülkeyi İran ve Suudi Arabistan'ı işbirliğine davet etti. Bu bölgesel işbirliği, Körfez bölgesi ülkelerinde istikrarın garantisini için yapıldı. İran ve Suudi Arabistan liderliği üzerlerine alsınlar. Amerikan senatosunun enerji sorunları araştırma komisyonu başkanı olan bu senatör Tahran'da yaptığı bir basın toplantısında şöyle demiştir: «Körfez bölgesi uluslararası hassas bir öneme sahiptir. Önümüzdeki 10 yıl içinde ABD % 26, bugüne kıyasla % 50 petrol ihtiyacını bu bölgeden karşılayacaktır. Bu artışın büyük bir bölümü Körfez bölgesi nahiyesindedir. SSCB Mısır'dan çekilmesine rağmen Körfeze doğru ilerlemektedir Onların ciddi varlığı Suriye ve Irak'ta göstermiştir ki, Sovyetler bu ilerleme politikasını sürdürdükleri takdirde Körfez bölgesi başağrıtıcı bir bölge olacaktır.» Jakson'un düşüncesine göre Sovyetler Irak'taki konumundan İran Kuveyt ve bilhassa Suudi Arabistan aleyhine bir silah olarak yararlanıyor. Jakson İran Şahıyla konuşmasında onun Suudi Arabistan ile işbirliğinden çok memnun görüp bölgesel işbirliği için özel yolların aranması, başka Körfez devletlerinin de desteklerinin ilgisinin kendisine çekilebileceğini müşahade ettiğini söylüyor. Jakson gelecek ayda başkan Nikson'a İran'la Suudi Arabistan arasında yakın ve etkili ilişkiler kurulmasında ABD'nin yardım etmesini söylemeyi düşünüyor. İngiliz güçlerini Körfezi tahliyesi açıklandıktan sonra **bu durum** işbirliği için bir anahtar olabilir. Şah, Suudi Arabistan'ı bölgesel işbirliği istikrar anlaşmasına teşvik için bir çok değişik önerilerde bulundu, ama, onun ortaya koydukları genellikle etkisiz oldu. Senatör Jakson Şah'ın bugün geçmişe bakınca daha ümitli olduğunu söylemedi. Hem Şah, hem de Suudi Arabistan bu meseleye dikkat etmişlerdir ki, bu konuda ABD'nin ve batı avrupa ülkelerinin yardımı iyi olabilir.

Şimdiki zorlukların işbirliği yolunda giderilmesi için W. Rogers, ABD Dışişleri bakanı 1972 Temmuz ayının başlarında İran ve Körfez sahili ülkelerine ve özellikle Kuveyt Irak'la komşu olduğu için ve diğerlerine nazaran maceralara karışmaktan kendisini uzak tutmaya çalıştığı için ziyaret edip «işbirliği»nin ortamını hazırlamaya çalıştı.

KÖRFEZ'İ NASIL BİR TEHLİKE TEHDİT EDİYOR?

Emperyalistler ve Körfez sahilindeki irticai kuvvetler bölge halklarının aleyhine düzenledikleri kargaşalık planlarının açıklanmasında her zaman iki konuyu tekrar ediyorlar: Sovyetler Birliği'nin Körfez'deki nüfuzunun

önlenmesi, «maceracılar» ve «başkaldırıclar» karşı istikrar ve emniyet sağlanması.

Birinci konu için demek gerekir ki, Sovyetler Birliği kendi özü ve Leninist siyasetine göre hareket etmektedir. Basra Körfezine ve dünyanın hiçbir yerine çıkar sağlayıcı bir bakışla bakmamakta ve nüfuz ve müdahale niyetinde değildir. Sovyetler Birliğinin Basra Körfezinde ne bir askeri üssü var, nede sömürgeci emperyalistlerin menfaatleri gibi bu bölgenin petrol kuyularında menfaatleri vardır. Sovyetler Birliği Basra Körfezi hakkında kendi siyasetini Şah'ın ziyareti sonunda yayınlanan ortak bildiriye şöyle belirtiyor: «Basra Körfezine ait olan meseleler, Birleşmiş Milletlerin usul ve kararlarına göre yabancı müdahalesi olmadan halledilmelidir.» Açıklamaya gerek olmaksızın burada kastedilen yabancıların Amerika ve İngiliz emperyalistleri olduğu anlaşılmaktadır ki, yukarıdaki bölgede olduğu gibi Basra Körfezini kendi özel mülkleri sayıp öyle davranmaktadırlar, sanki bu bölge onların kendi yurtlarının bir parçasıymış gibi.

İkinci konuya gelince; belirtmek gerekir ki, «istikrar» ve «huzur» bu bölgede emperyalist ve gerici güçlere göre emekçilerin şiddetli sömürsü, en büyük tabii kaynaklarının sömürsü ve askeri müdahalelerle birbirine vurdurmaktır. Emperyalistler bu bölgedeki her türlü bağımsızlık hareketini, onların hakimiyetinde bir zedelenme ve onların sömürsünün garantisinin önlenmesi durumunu ortaya çıkarıyorsa istikrarın olmayışı olarak nitelerler. Onlar bölgede jandarmalık görevini kendilerine ve yerli irticaya tanıyorlar ve bölgenin gerçek sahiplerini hiçe sayıyorlar. Gerici güçlerin ve emperyalistlerin kendi iktisadi, siyasi ve askeri hegemonyalarını sürdürmeleri için «boşluk», «istikrar», «güvenlik» ve «sovyet nüfuzu» iddiaları tek kelimeyle bahanedir.

TAHLİYEDEN DOĞAN BOŞLUK

Emperyalistler yerli irtica kuvvetlerini techiz etmeyi ve aralarındaki işbirliğini sağlamayı kendi çıkarları için yeterli görmeyerek bölgede ihtiyat için hava ve deniz askeri üslerini Körfezin yakınında genişletmektedirler. Onların bu iğrenç menfaatleri dünyanın bu bölgesinde öylesine önemlidir ki, her türlü tehdit ihtimalini kendi planlarında hesaba katıyorlar. I. Dünya Savaşında İngilterenin başarısına Körfez petrolü neden olmuştur. Bu konuda Dışişleri Bakanı Lord Curzon açıkça şöyle diyor: «Biz petrolün met ve cezirinde yüzmekle zafer elde etmeyi başardık.» 1956 senesinde Mr. İden şöyle diyor: «İyice bilin ki, biz savaşmaya hazırız Eğer bir devlet bir gün Körfez'den petrolün taşınmasını engellemeye çalışırsa, bu engellemede başarılı olamayacaktır.» (Afriqua - Assie Dergisi 1972 Ocak sayısı)

Açıktır ki, güçler dengesinin emperyalistlerin aleyhine değişmesi tehditlerini emperyalistler söylemiyor. Petrol o derece önemlidir ki bütün dış ve tırnakları ile bu mevzilerde tutunurlar. Amerika'nın askeri varlığı sorunu J. Sisco tarafından 1972 Ağustos ayının başlarında şöyle anlatılıyor: «Amerikanın Basra Körfezi bölgesinde stratejik, iktisadî ve ortaklaşa menfaatleri vardır. Ve orada kendi askeri varlığını korumaya niyetlidir.» (EL Ahram) Askeri varlığı için Amerika 1971'de İngilizlerin Körfezi tahliyesinden önce Şarce üslerini kiralamış ve şimdi de topyekûn Ebu Dabi'nin modern havaalanlarını ve Dohey'i (Katar'da) elde etmeye çalışıyor.

Bulgaristan KP Merkez Organı Rabotenişçko Delo bir yorumunda 1972 Ağustos ayının 11'inde şöyle yazıyor: «Körfez sahilindeki emperyalist blokun planlarından birisi de Amerikan askeri hava üslerinin Ebu Musa adası ve Basra Körfezi boğazına yerleştirilmesidir. Bildiğimiz gibi Ebu Musa adası geçen yıl İngilizlerin tahliyesinden sonra İran tarafından işgal edilmişti.» 1972 Ağustos ayının 9'unda TASS haber ajansı Washington'dan bildiriyor: «Gerçekler gösteriyor ki, ABD bu bölgede askeri varlığını genişletiyor. Amacı bu üsleri Araçlar'a karşı kullanmaktır.»

İngiliz askeri güçleri Bahreyn'i tahliye ettikten sonra Amerika, İngiliz askeri üslerini Bahreyn hükümetinden kiralamış ve onları geliştirmeye başladı. Bu üslerden en önemlisi Menname'de (Bahreyn hakim sınıfları burada oturmaktadır) ve Muharrik Adası (Bahreyn adalarında)nda kuruludur. Bahreyn, Körfezin kalbinde özel askeri duruma haizdir. Bu üslerin kiralanıp genişletilmesi konusunda Bahreyn hakimi Halife Şeyh İsa İbni Selman ile Amerika arasında yapılan 23 Aralık 1971 tarihli anlaşmayla üsler çalışmaya başlamıştır. (El Ahram, 1972 Ocak ayının 7'sinde Amerikan Dışişleri Bakanlığının bildirisine göre).

«Asrı Cedid» mecmuası 1972 Eylül ayındaki sayısında «Basra Körfezi ve emperyalistlerin planları» başlıklı yazısında bu üsler hakkında şöyle deniyor: «Önceden İngiltere'nin Bahreyn'de olan üssü bu yılın başlangıcından itibaren ABD gözlemine geçmiş ve Amerika'nın aynı zamanda Orta Doğu güçlerinin de karargahı durumuna getirilmiştir. Pentagonun çalışması, Bahreyn adalarında bulunan «Muharrik» ve «Menname» hava üslerini de kendi kontrolüne alma yönündedir. İngiliz güçlerinin tahliyesini önceden tahmin eden Amerikalılar 1971'de Şarce emirliğinde (emirlik şimdi federasyon üyesidir) bir askeri hava üssü kiralamış. Üç km.den fazla pisti olan bu betonarme üsden her türlü jet uçakları faydalanabilir. Ebu Dabi ve Dohe'nin havaalanları da Pentagon stratejisi için kullanılmak isteniyor. Bu şekilde, Amerikalılar Körfez'in «tahliye»sinde kendi askeri varlıkları için faydalanmışlar ve kendi deniz ve hava güçlerini Körfez içinde yerleştirmişlerdir. Bu güçlerin hepsinin kumandanlığını yapan General Mac Key aynı zamanda Amerika'nın büyük okyanusta bulunan kuvvetle-

rine bağılı, onların denetimindedir. Amerikan kuvvetleri, Körfezin komşuluğunda Şeysele (Seichele) adalarına (ki bütün Hint okyanusunu kontrolü altında tutabilmektedir) da yerleşmiştir. Körfezin ağzında yer alan Ebu Musa adasında İran deniz ve hava üsleri yapmaya çalışmaktadır. Elbette bu yapılan üsler adanın Şarce şeyhine ait olan bölümünde yer almaktadır. Amerikalılar da Umman'da İngilizlerle beraber «Meysere» adası üssünü Umman Körfezinde «Şellale»yi Umman sahili hattında (Dofar kısmında) ve «Kuryamurya» adaları üssünü kurmakla Umman Körfezindeki güçlerini genişletmeye ve takviye etmeye çalışmaktadırlar. «Economist» dergisi 1972 Haziran ayının 16'sındaki sayısında şöyle yazmaktadır: «Amerikalılar Körfezdeki gemilerini modernleştirmişlerdir.»

KÖRFEZDEKİ GERİCİLİĞİN DONATILMASI VE SAVAŞ MALZEMESİ SATILMASI

Amerikalıların böyle üsleri olmasına rağmen, bu bölgede olan anti-sömürgeci güçlerle karşı karşıya gelmekten kendilerini uzak tutmuşlardır. «Vietnamlaştırma» doktrini doğrultusunda yerli gerici hükümetleri askeri bakımdan güçlendirmeye çalışmaktadır. Ve aynı zamanda CIA'nın ajanları ve görevlileri eliyle bölgede olan ilerici ülkeler aleyhinde (Suriye, Irak, Dofar, Dem, Yemen, ve bölgedeki demokratik legal ve illegal bütün teşkilatlar) komplolar hazırlamaktan geri kalmıyor. Körfezde silahlanmadan söz ettiğimizde, Amerikan ve İngiliz emperyalizmi bu savaş malzemelerini yerli gerici hükümetlere bedava veriyorlar anlamı taşımamaktadır. Muhakkak ki, ölüm yağdıran bu cins silahlarla çıkarlarını daha sağlamaya alıyorlar. Ve onlardan kendi ekonomik ve stratejik çıkarlarının korunmasında bir jandarma gibi faydalanırlar. Bu Körfez Sahili ülkelerinin içinde hepsinden çok İRAN kendi milli gelirinin büyük bir kısmını askeri harcamaya ayırmıştır. Gerçekte bunun büyük bir kısmı emperyalist petrol şirketlerinden elde edilen petrol geliridir, başka bir eliyle bu geliri tekrar emperyalist ülkelerin silah fabrikalarına teslim etmektedir.

İRAN HÜKÜMETİNİN EMPERYALİST PLANLAR İÇİNDEKİ ROLÜ

İran'ın 30 milyon nüfusu ve 850 km. kuzey ve doğudan Basra Körfezinde sahili vardır. Körfez sahilinde önemli petrol kaynaklarından dolayı bu bölgenin iktisadi ve ticarî önemi büyüktür. Stratejik bakımdan da eşsiz bir konuma sahiptir. Emperyalistler ve petrol tekelcilerinin kendi planları çerçevesi içinde İran'a büyük önem vermeleri ve onunla sıkı bağlantılar içinde olmaları hiç de şaşırıcı değildir. İran'ı kendileri için istikrar ve emniyet üssü sayarlar. İran hükümetinin Körfez siyaseti emperyalistlerin planlarıyla uygun ve detaylarıyla aynı paraleldedir. Bu siyaseti aşağıdaki hatlar üzerinde özetleyebiliriz:

1 — Emperyalistler ve petrol tekelleriyle işbirliğinin devamının sağlanması

2 — Körfez sahilinde ve komşularında olan anti-sömürgeci hareketlerin bastırılmasında emperyalizm ve irtica ile işbirliği

3 — Bu bölgede emperyalistlerin kendi ekonomik ve stratejik çıkarları için düzenlediği komplolara da iştirak etmek

4 — Hakim sınıfın ve özellikle Şah'ın kendisinin Büyük Han şovenizmi peşinde koşması

5 — Kendi siyasi-iktisadi-askeri nüfuzunu emirliklerde, kendi ortağı olan İran büyük burjuvazisi ve emperyalist sermaye çevresinin çıkarları yönünde yerleştirmek ve geliştirmek

Şah yalan ve aldatıcı propagandaları ile çalışır. Bu siyasetini «Bağimsız Milli Siyaset», «Boşluğu Doldurma», «İstikrar ve Emniyet», «Her Türlü Sömürgeciliğin Nüfuzuna Karşı» aldatmacalarıyla gizleyerek sürdürmektedir. Gerçekler ve olaylar riyakârlık perdesini yırtacak kadar güçlüdür. Biz aşağıda bu konunun açıklanması için bu «olay»lardan örnek veriyoruz.

PETROL TEKELLERİ İLE İŞBİRLİĞİ

Şah «London Economist» muhabiri ile konuşmasında şöyle diyor: «Petrol kumpanyaları, kendi petrol çıkarma miktarını o ülkede o kadar arttırmalıdır ki, ülkenin istikrarı onlar için garanti edilmiş olsun, böyle yapmaları onların yararına. Onlar bunu iyice kabul ediyorlar. İran Orta-Doğu'da en istikrarlı ülkedir. Siz İngilizler Körfez'den çıkıyorsunuz. Bu yıl askeri bütçe % 20 artmıştır ve biz bu gerçeği kabul ediyoruz. Askeri bütçe bu ölçüde devamlı artacaktır... Bu askeri harcama ile biz ve Konsorsiyom, her ikimiz de kendimizi rahat hissediyoruz.» (Tahran Economist, Şubat 1976)

London Times, başka bir yazıda Şah'ın siyaseti konusunda (petrol konusunda) şöyle yazıyor: «Hem petrol çıkaran ülkelerin hem de Batı şirketlerinin zarara girmelerine sebep olacak bir siyasete yardım etmeye hiç bir zaman niyetli olmadıklarını İran Şehinşahi açıklığa kavuşturdu.»

İran Sefiri Londra'da «İran yılı» dolayısıyla İran'ın dünya siyaseti ve dolayısıyla Basra Körfezi konusundaki görüşlerini şöyle açıklıyor: «Birçok konuda İran ve İngiltere'nin çıkarları ve problemleri birbirine çok benzer. Ve açıktır ki, bütün ülkeler için ve özellikle petrol taşınmasının dünya pazarlarında garantili ve engelsiz yapılmasını isteyen ülkeler için, güçlü ve müreffeh bir İran büyük hayati öneme haizdir.» (Keyhan Gazetesi 1971)

Şah, «Daily Express» muhabirine, İngiltere gezisinden önce Niyaveran Sarayında (15 Haziran 1972) şöyle demiştir: «Benim yabancı petrol

şirketleriyle işbirliği yapmaya büyük eğilimim vardır.» Adı geçen muhabir şöyle yazdı: «Şah hiç bir şekilde Irak ve başka ülkelerin petrollerinin millileştirilmesini ve millileştirilmesini isteyen ülkeleri desteklemeyi düşünmüyor.» Ve aynı muhabir Hillman ilave ediyor: «Şah, yabancı petrol şirketleriyle ilişkide bağımsız bir yol izlemeye niyetlidir.» Şah bu konuşmasında dedi ki: «Bizim o kadar petrolümüz vardır ki, eğer bölgenin bütün petrolü bitse biz onun eksikliğini temin ederiz.» İran'ın OPEC'le mücadelesinden ve petrol şirketleriyle yaptığı işbirliğinden sonra, şimdi Arap ülkelerinin kendi petrollerini daha yüksek fiata sattıkları ve gelirlerinin İran'a oranla daha fazla arttığı sonucuna varılmıştır. Bu acı gerçek, petrol kumpanyaları karşısında yumuşak bir yolun seçilmesi sonucunda doğmuştur. İran hükümeti gerekli ihtiyaçlara yardım etmedi (32 milyar dolar, 5. program için). Ve sonunda onu şirketlerin karşısında yeni bir rol izlemeye mecbur etti. Dolayısıyla Şah, Konsorsiyom anlaşmasını uzatmaya çağını, İran petrol çıkarma miktarının artırılması şartıyla petrol tekelleriyle anlaşma imzalamaya hazır olduğunu ve petrolün fiyatının da gözden geçirilmesi gerektiğini Milli Kongrede açıkladı. Bu konuda ne kadar ilerlendiği şimdiden söylenemez. Fakat gerçek ortadadır ki, İran halkı kendi petrolünü kanlı mücadelelerden sonra millileştirmiş ve bütün sanayi tesislerinin paralarını ödemişti. Talancı tekelciler Dr. Musaddik hükümetini darbeyle devirerek görevden uzaklaştırdıktan, emperyalistlerin yardımıyla bütün TUDEH Partisi teşkilatlarını bastırdıktan ve ilericileri «temizledikten» sonra konsorsiyom tekrar, millileştirilmiş petrol kaynaklarını elde etti. İran hakim sınıfının uzlaşıcı tutumu sonucu Milyarlarca doları talan ettiler. İran halkı, dünyanın bugünkü ortamında bu talana son verilmesi ve gerçek millileştirme kanununun uygulanması için hiç bir engel görmüyor. İran halkı çok zor şartlar altında Musaddik hükümeti sırasında petrolü millileştirmeyi başarmıştır ve birçok sıkıntılara göğüs germiştir. Ve şüphesiz, emperyalist petrol tekelleri tarafından gelecek olan her türlü baskıya, bugünkü şartlarda da hazırdırlar. Bugün halk istemediği halde, İran hakim sınıfının ortaya attığı uzatmama konusu, petrolü millileştirme kanununa aykırı olan her türlü uzlaşmayı şiddetle mahkûm edecektir. Gelecek İran hükümetinin petrol tekellerine ne kadar zaman karşı durabileceğini açıklığa kavuşturacaktır.

ANTİ-SÖMÜRGEÇİ HAREKETLERİN BASTIRILMASINA YARDIM

İngilizler, Körfez'den çekileceklerini açıkladıktan sonra bütün resmi makamlar ve basın organları, büyük gürültü çıkardılar. İran'ın istikrarı ve Körfezin emniyetinin korunmasında birinci rolü oynaması için bu «boşluk» konusunda Hubeyda kendi devletinin iç ve dış siyasetini 1971 Meclisinde açıkladığı zaman Basra Körfezinin yıkıcı ve sömürgeci güçlerden kur-

tulması ve Hint Okyanusunun yaşantısında İran'ın etkili olması konusunda uzun konuşmalar yapmıştır. Hubeyda'nın bu konuşmaları Senatör Kennedy'nin İran TV muhabiriyle konuşmasıyla aynı zamana rastlamıştır. «İran, İngiliz güçlerinin Körfezden boşaltılmasından sonra barışın korunması için esas rolü oynamalıdır ve bu konuda Washington İran'ı destekleyecektir» demiştir. (Keyhan 1971). Şah'a 2500. yıl bayramları sırasında Amerikan radyo şebekesinin muhabiri şu soruyu yöneltmiştir: «Düşüncemize göre İngiliz güçlerinin bu bölgeyi tahliyesinden sonra İran bu bölgeye girecektir. Acaba siz, böyle bir değişikliğin bugünkü hassas dengede yani sizin ilişkileriniz ve gerçeklerinizin İsrail ile olmasında, İran'ın Araplarla ilişkisi üzerinde bir tesiri olacağını düşünüyor musunuz?»

Şah'ın cevabı ise şöyle olmuştur: «Biz birkaç tane gemi ve roketle, büyük petrol taşıyan gemileri batırmamaları için stratejik noktaların böyle adamların eline düşmemesine dikkat ediyoruz.»

Şah, 1969 yılında İngiltere Avam kamarası üyelerine konuştuğunda şöyle demiştir: «İngiltere hiçbir askeri harcamaya zorlanmadan bu bölgenin emniyetini garanti edebilir. Gemilerin trafiğini biz garanti ediyoruz. Biz kendi garantilerimizi yerine getirmeye hazırız. Bizim petrolümüzden fazla almaları gerekir.»

Şimdi, İran hükümeti Umman ve Masket Sultanlarıyla, Dofar Kurtuluş hareketini bastırmakta; Demokratik Yemen Cumhuriyeti aleyhine komplolar hazırlamakta; SAVAK memurlarıyla Körfez Emirliklerinde demokratik ve anti-emperyalist teşkilatları tesbit edip, ortadan kaldırmak konularında işbirliği yapmaktadır. İttileât gazetesi 19 Temmuz 1972'de Umman Şah'ının müşaviri Seyid Soyn İbni Şahab ve düşündükleri için şöyle yazdı: «İran, Basra Körfezi ve bölgede barış ve huzurun güçlendirilmesi için Umman'ın ittifaktaki rolüne büyük önem vermektedir. Tahran geçmişte de Körfez topraklarındaki komşularına, kalkınma programlarına yardım etmeye hazır olduğunu bildirmiştir. Ve Umman da bu konudan ayrı tutulamaz. Şimdi Umman'ın 100 milyon dolarlık petrol gelirinin yaklaşık olarak % 8'i askeri harcamalara ve sol başkaldıranlara karşı Umman'ın güney eyaletlerinde (Dofar'da) harcanmalara ve sol başkaldıranlara karşı Umman'ın güney eyaletlerinde (Dofar'da) harcanmaktadır.» Yine aynı gazetede aynı yıl «İran Umman'a hazırdır» başlığı altında Dışişleri Bakanı Halatbari, Seyit Soyn İbni Şahab ile karşılaşması sırasında dostluk eli uzatıp, Umman'ın bugün içinde bulunduğu zor şartlar için dert birliğinde bulunduğunu açıklamış ve Umman'a yardım edeceğini bildirmiştir. Ve Umman da bu konudan ayrı tutulamaz. Şimdi Umman'ın 100 milyon dolarlık petrol gelirinin yaklaşık olarak % 8'i askeri harcamalara ve sol başkaldıranlara karşı Umman'ın güney eyaletlerinde (Dofar'da) harcanmaktadır.» Yine aynı gazetede aynı yıl «İran Umman'a hazırdır» başlığı altında Dış-

işleri Bakanı Halatbari, Seyit Soyn İbni Şahab ile karşılaşması sırasında dostluk eli uzatıp, Umman'ın bugün içinde bulunduğu zor şartlar için dert birliğinde bulunduğunu açıklamış ve Umman'a yardım edeceğini bildirmiştir. Halatbari dedi ki: «İran Umman'ın Şahlık bölgesindeki olayları büyük bir ilgiyle izlemektedir. Ve onlara karşı ilgi duymaktadır» diye yazmıştır. İttileât gazetesinin 20 temmuz 1972'de yazdığı açıklamada belirtildiği üzere İran'ın Dofar ve Demokratik Yemen Cumhuriyeti hakkındaki görüşleri şöyledir: «Bugünkü durumda Umman ordusu, G. Yemen hududları civarındaki eyaletlerde solcu asi Dofar'lılar ile yorucu savaş içindedir. Bu başkaldıranlar Aden Devleti yoluyla Komünist kaynaklardan besleniyorlar. Ve Umman bu başkaldırıların karşısında kendi dostlarından bunların ezilme mücadelesinde yardım aramaktadır.» Yine İttileat gazetesinin 1972 Temmuz ayında yazdığı yazı şöyledir: «Umman'da Sultan Gabus hükümeti aleyhinde solcu başkaldırmalar 8. yılını doldurmaktadır. Ve Bağdat gelişmeleri bütün Körfez ülkelerini rahatsız edecek olan bu başkaldırıları açıkça destekliyor.» İran'ın bu şekilde emperyalistlerle ve bütün bölgenin en gerici hükümetleriyle işbirliği yapması yoksul arap halklarının hareketini bastırmak için olduğu açıktır ve «bölge emniyetini koruma» ismiyle emperyalizm ve irtica ile işbirliği halindedir.

İRAN VE KÖRFEZDEKİ EMPERYALİST KOMPLOLAR:

İran emperyalistlerin Körfez ve Hint okyanusundaki komplolarında Şah'ın yüksek heveslerine uygun düşecek şekilde ve tehlikeli bir rol almıştır. İran'ın yıllardan beri üstlenmiş olduğu bu rolün İran halkının çıkarlarıyla uyummadığı açıktır. Bahreyn'in bağımsızlık hikayesi ve Körfez ağzındaki üç adanın İran tarafından işgal edilmesi de bu planların uygulanmasına bir başlangıç teşkil etmektedir. İran hükümeti, güya «bağımsız milli siyaset»i sürdürerek birdenbire Bahreyn'de de bu adaya olan davasından vazgeçerek halkoyuna sunma meselesine taraftar oldu

Bu «demokratik görünümü» davranış, bölgenin durumunu izleyen gözlemciler için İran hükümetinden beklenmeyecek birşeydi. Ama çok geçmeden Amerikalılar Bahreyn adalarındaki deniz ve hava üslerini elde etmekte ve Yakın-Doğu kuvvetlerinin karargâhını Bahreyn'e taşımakla İran hükümetinin aldatıcı siyasetini su yüzüne çıkardılar.

İran'ın Bahreyn halkı için değil, Amerikan emperyalizminin elini Basra Körfezi'nin kalbinde tutmak için böyle bir riyakar emele başvurduğu belli olmuştur. Aynı zamanda Tombesair, Kebir ve Ebu Musa adalarının işgalindeki asıl maksadın halkın vatanseverlik duyguları ile oynayarak, onların İran halkının hakkını çiğnemesi olmadığı açığa çıktı. Ebu Musa adası bu adaların içinde petrol ve askeri bakımlardan ilgi çekicidir. İran devletinin iddiasının aksine olarak gizli «LOS» anlaşması gereğince bö-

lünmüştür ve şimdi Amerika ve İran bu bölünmeden yararlanarak birlikte deniz ve hava askeri üsleri kurma faaliyeti içindedirler. Şah bir basın toplantısında İsviçreli ve Amerikalı gazetecilere demiştir ki: «İran gizli bir anlaşma gereğince küçük ve büyük Tonbe ve Ebu Musa adasının bir bölümünü işgal edecektir.» (Keyhan, 1971 Ekim 24)

İran'ın bu girişimleri, İran'la Körfez sahili ülkelerinin ihtilaflarının giderilmesi ve üç adanın işgali, İran'ın Sahil ülkelerinin emperyalistler denetimi altına girmesi ve ilk planda Amerikanın içinde birinci rolü oynayacağı bir Pakt icadı için başlangıç sayılabilir. Bu «birinci derece» rolü oynaması için İran hükümeti, her türlü askeri teçhizatla donatılmaktadır. Silah ve savaş araçları ve deniz-hava güçlerinin genişlemesi için Şah Petrol gelirinin dış dokunur bir miktarını ve ülkenin bütçesini bu yükseklik sevdası uğruna emperyalistlerin boğazına dökmektedir. Aşağıdaki belgelere dikkat ediniz.

Guardion gazetesi şöyle yazıyor: «İran, ordusunun takviye edilmesi ve İngiliz güçlerinin Doğu Süveyşten çekilmesi ile ondan boşalan yeri doldurup, bölge barışını temin etmelidir.» Scatmen gazetesi de şöyle diyor: «Bu karar SSCB'nin ve radikal arap hareketinin Basra Körfezinde nüfuzunu önlemektir. 1975 senesine kadar verilecek silahla ve İran ordusunun eğitime programının sona ermesiyle ümit edilir ki, İran Orta-Doğu'da en etkin bir güç haline gelir ve bölgenin huzuru için büyük aşama olur.» London Times gazetesi 10 Ekim 1971'de şöyle yazıyor: «İran bu sene yaklaşık olarak 750 milyon dolarlık silah alacaktır. Ve gelecek 4-5 sene içinde de İran'ın yıllık silah alma bütçesi aynı miktarda olacaktır.»

11 Ekim 1971'de Herald Trübün gazetesi şöyle yazıyor: «İran kendi gelişmesinin garantisi olan kredilerin karşılığı olarak bol miktarda silah almakta ve baskı ve terör artırılmaktadır.» Ve ilave ediyor: «Buna rağmen İran'ın aldığı krediler miktarı toplamı hakkında resmi istatistikler olmasına rağmen tahminen üç milyardan fazla borcu vardır.» Herald Trübün gerçekleri yayınlamasına rağmen bir noktaya bir ülkenin üç milyar dolar borcu varken, silah alımı ile bu borç daha da artarken ve halkın üzerindeki baskılar artarken nasıl olup da ilerleyip gelişebileceği noktasına hiç değinmiyor ve açıklamada bulunmuyor. Ama Le Monde gazetesi bu silahlanmanın hedefini 2 Nisan 1971'de şöyle açıklıyor: «Amerika ve Batı ülkelerinin İran'a büyük yardımları İran'ın iktisadi meselelerini çözmek açısından değil, Washington ve Londra'nın kendi iktisadi ve siyasi çıkarları açısından uygundur.» Le Monde Amerikalı bir diplomatın konuşmalarını şu şekilde vermiştir: «Basra Körfezi bölgesi ABD için geçmişte Süveyş Kanalı bölgesinden daha önemlidir.» Bu yüzden İran halkının bu bölgede emperyalistlerin çıkarlarını korumak için büyük harcamalar yapılması gerekir. İspat etmeye lüzum yoktur, silah alımı konusu ortadadır. Bu tasarıya göre (devlet ne şekilde uygun görürse) o kadar silah alınabilir.

Şah yüksekten atmasını bir Amerikan ve İsviçre gazetecisine şöyle açıklama yapıyor: «Her hangi bir ülke Körfez emirlikleri İran yardımını isterlerse hiç bir şüphe olmadan yardım alabilirler. Hatta biz bundan fazlasını da yapacağız. Yardım etme rolünü ülkeler küçümseselerde İran bu rolü yüklenmelidir diye düşünüyorum Tabii ki, bizim dikkatimizi çeken bölge Basra Körfezidir. Biz bu bölgede bazı ülkelere teknik yardımlarda bulunabiliriz. Ve bunun yanısıra da bu bölgedeki istikrar ve emniyetin sağlanmasına da yardım edebiliriz. Muhakkak ki bu iş bütün açık denizler ile ilgilidir. Her okyanus diğer bir okyanusun uzantısıdır. Tabiatı ile Hint Okyanusu bölgesi olursa, bunun sonuçlarını —iyi kötü olmasına bakmayarak— bizde hissedeceğiz.»

Şah aynı röportajında şunları da söylüyor: «Bugün veya yakın gelecekte kimse (her kim olursa olsun) üstün askeri güçleri olduğundan İran'la çatışma önerisinde bulunmuyor.»

Şah bu röportajında cömertçe türlü türlü yardımlar vaadediyor ve İran'ın askeri güçleriyle çatışmaktan vazgeçmelerini tavsiye ediyor. Bir yandan da kendi aptalca gururu yüzünden (ki bu da dayandığı emperyalist güçlerin aptallığındandır) Basra Körfezinin güvenliğinin korunmasını kendisi önemsiz sayıp mesuliyetinin sınırlarını okyanuslara kadar genişletiyor.

Tahran radyosu 10 Kasım 1972 de Washington Post gazetesinin Şah'ın konuşmaları hakkındaki yazıları bu şekilde yayınladı. Şehinşah Ariamehr deniz güçlerinin yıldönümü merasiminde şöyle demiştir: «İran deniz gücü gelecek beş yıl içinde bir kaç katına çıkarılacak. Çünkü biz gerekli savunma stratejimizi Hint okyanusuna kadar genişleteceğiz.» Çin Cumhuriyetinin haber bülteninde Fransız ajansından nakledilerek şöyle deniyor: İran Şehinşahi konuşmasında şöyle dedi: «İran hudutlarının korunması-Hint okyanusuna kadar genişliyor.» Peropoliste 5. Kalkınma programının incelenmesi konferansının açılış konuşmasında Şah şöyle dedi: «İran milli savunma politikasını tayin ederken dünya şartlarına uygun olmasına dikkat etmelidir. Dört, beş sene öncesine kadar bizim aklımıza gelen İran kaynaklarının ve Basra Körfezi ve Umman denizinin irtibat yolunun korunması önemli hedefimiz idi. Zira bizim sarfettiklerimizin çoğu bu bölgede yer almıştı. Ama bu müddet içinde geçen olaylar bizim dikkatimizi çekti ve İran sahillerini Umman denizinde savunmaya yöneltti. Ve buna bağlı olarak başka dünya olayları gösterdi ki bir taraftan Umman Denize diğer taraftan Hint okyanusuna uzanan denizin hududu yoktur.»

Yine Tahran radyosu aynı gün Royter ajansından aşağıdaki haberi yayınladı: «İran Şehinşahi, İran deniz güçlerinin 5 yıl içinde birkaç katına çıkacağını açıkladı. Bu emel uzun vadeli savunma stratejisi çerçevesi içindedir ve hint okyanusuna kadar uzanacaktır.»

Şahın bu yüksekte atışları ve kendini beğenmişliğinden faydalana-
rak emperyalist yayın organları onun bu akılsız emellerini ve konuşma-
larını değişik askeri techizatın alınması konusunda abartarak nakletmek-
te, İran'ın silah karşılığı son dolarına kadar sömürülmesi için, meşhur de-
yimle, Şah'ı şişiriyorlar. Bu arada Çin'in yukarıda değindiğimiz haberi-
nin Haber bülteninde yer almasının da Şaha yağ çekmek anlamına gel-
diği açıktır. Çin'in bu hilekâr metodları onun sovyetlere karşı davranışına
ve komşu ülkelerdeki anti-sovyet tutumuna da uygun düşmektedir.

Marvin Hao, New-York Herald Tribün muhabiri, 26 Aralık 1972 günü
«İran Basra Körfezindeki güçlerini artırıyor» başlığı altında şöyle yazıyor:

«İran için Basra Körfezi, Abadan ve Hark adasındaki ve işlenmiş pet-
rolün naklinin emniyeti için çok önemlidir. Aynı zamanda bu emniyet Batı
Avrupa için de (kullandığı petrolün % 70 ini Körfez çevresindeki ülkeler-
den sağlamaktadır) önemlidir. İran filosuna yakında denizaltılara karşı
kullanılmak için İngiliz yapısı Torget tipi üstün süratli dört hücumbot da-
ha katılacaktır. Bunlara ilaveten ABD'den de üç adet yeni muhrip alın-
maktadır. İran hava kuvvetlerinin de halen 31 adet Fantom uçağı vardır
ve 4 filoluk Fantom daha alınması planlanmıştır. Halen İran donanması
4 Forget (hücumbot) 1 muhrip (yer ve hava füzeleriyle donatılmış) 1 filo
mayın toplayıcı ve helikopter taşıyıcı bir grup gemi, ayrıca dünyanın en
güçlü filosu (5 kadran) Horgroffet'ten meydana gelmektedir.» (Not: bu
rakamlar 1972 yılına aittir).

Şah kendi hayalinde çok uzaklara giderek uçak taşıyan gemiler, nükleer
silah yapan reaktörler, uydular ve Concorde uçakları (tanesi 20 mil-
yar sterlindir) alınmasından bahsetmiştir.

Şah İran'ı militarist yapan kaynaklardan ve İran'ı emperyalist macer-
alara itenlerden tek kelime olsun söz etmemiştir. İran'ın Aden denizi, Hint
okyanusu ve Basra Körfezindeki uğursuz emperyalist komplolardaki rol-
lünden söz etmeyerek şöyle konuşmuştur: «İran Dünya sahnesinde 1. rolü
ifa etmeye mecburdur (!) Bizim bu rolü ifa için yürekten talip olmamız
gerekir.» (Keyhan gazetesi 24 ocak 1971) Yine aynı gazetenin 20 Şubat
1971 tarihli sayısında şöyle yazıyor: «Bu bölgenin korunması için İran, as-
keri ve ekonomik bakımdan yeterli tek ülkedir.»

Utandırıcıdır ki, 30 milyonluk bir ülkede 8 bin doktor var ve bunun 4
binini yalnız Tahran ve diğer büyük şehirlerde zengin sınıfların hizmetin-
dedir. Ülkenin diğer bölgeleri için bazen her 30 bin kişi için 1 doktor düş-
mektedir. Bu durumda bütçesinin % 41 ini askeri harcamalara ayırmak-
ta ve emperyalistlerin iğrenç çıkarlarını koruma yolunda arap halklarının
ve diğer komşularının anti-sömürgeci hareketlerinin bastırılmasında har-
camaktadır.

İran ordusu hakkında 25 Temmuz 1971 tarihinde New-York Times şöy-
le yazıyordu: «ABD ve İngilizler birlikte gizlice İran ordusunun gelişmesiy-

le meşguldürler. Yapılan plana göre bugün sayıları 31 olan Fantom uçaklarının miktarı 135'e çıkarılacaktır. İran 800 yeni İngiliz tankı alacaktır. Halen elinde bulunan 750 Amerikan tankıyla bu sayı 1550 olmaktadır. İran aynı zamanda İngiltereyle, birkaç muhrip ve nakliye gemisi almak için anlaşmıştır. 200 İtalyan helikopterinin alınması düşünülmektedir.» New-York Times devamla, Amerikalı uzmanların bu programlarının tamamlandığı 1975 senesinde İran'ın Basra Körfezinde ve Ortadoğuda en büyük askeri güç olacağı görüşündedir.

Emperyalistler ve Şah İran'ın paralarını Amerikan ve İngiliz silah fabrikalarına dökerken İran emekçilerini günde 8-10 tümen (1 tümen: 2 lira) almaya mecbur ediyorlar.

ABD Dışişleri bakan yardımcısı Josef Sisco Körfez ülkeleri serveti hakkında şöyle demektedir: «Basra Körfezi ülkelerinin petrol geliri devamlı artmaktadır. Bu gelir onların ekonomisini yükseltmekte ve sonuç olarak ABD üretimi için büyük bir pazar yaratmaktadır.»

Açıktır ki bu servetler sonsuz değildir. Bu ülkeler ABD'nin ve diğer emperyalistlerin komploları sonucunda kazandıkları serveti tekrar İran'da olduğu gibi emperyalistlere kaptırmaktadırlar. İran şahı İran hava kuvvetlerinin kuruluş yıldönümü manevralarını seyrederken coşup şairane bir üslûpla şunları söylemiştir: «Bugün sahip olduğumuz bu güç yarın da artacak ve 5 yıllık plan sonunda hava gücümüz yalnız İran'ın değil, tüm dünyanın iftihar vesilesi olacaktır.»

Biz İran'ın ihtiyacı olduğu ve iktisadi gücü oranında hava gücüne sahip olmasına karşı değiliz, fakat İran 5 sene içinde «dünyanın iftihar vesilesi» olabilecek midir? Elbette Şah'ın bu sözleri yağcıların hoşuna gider. Biraz akıllı olanlar için bu boş sözler değersiz gevezeliklerdir.

Londra radyosu Şahın askeri harcamalar konusundaki konuşmaları ile ilgili olarak 6 Kasım 1972 günü şöyle diyordu: «Önümüzdeki yıllarda ülkenin savunması için daha fazla harcamalar yapılacaktır. 5 yıllık kalkınma planında savunma malzemesi ve silah almak için öngörülen miktar şimdiki kadar ki dört planın toplamından fazladır «Spiker ilave ediyor» Henüz kesin bir rakam elde yoktur, fakat, İran hükümeti tarafından yayınlanan bildiriye göre 5. kalkınma programında 3 milyar doların askeri araç ve gereç alımında kullanılacağı anlaşılmaktadır.» Londra Radyosu aynı zamanda İran'ın güneyinde 12 askeri hava alanının yapılmasının ve Hint okyanusunda Batı ülkelerinin savunma faaliyetlerine iştiraki konusundaki Şah'ın deniz kuvvetlerinin merasimindeki bu konuşmasını teyid etmektedir. Bu silahlanma faaliyetinin yanısıra Basra Körfezinde yeni bir askeri paktın oluşması için yoğun bir siyasi faaliyet de yürütülmektedir.

Suudi Arabistan ve Umman Sultanlığının diplomatları Tahran'a gidip gelmekte ve Körfez Sahili gerici hükümetlerinin aralarındaki ihtilafların giderilmesine çalışmaktadırlar.

Keyhan gazetesinin 1972 yılındaki bir sayısında «doğru bilgi veren kaynaklara atfen» Basra Körfezindeki İran, Kuveyt ve Birleşik Emirlikler arasında tesis edilen iyi bağlar zaten varolan iyi şartların üzerinde gelişecek ve istenilen bir askeri işbirliği, bütün sahil ülkelerinin iştirakiyle Basra Körfezinin emniyeti ve istikrarın korunması programı üzerine yapılacaktır.

Aynı gazete 11 gün sonra, Suudi Arabistan'ın dışişleri bakanı Sekgaf'ın İran gezisi konusunda şöyle yazıyor: «Ömer Sekgaf Tahran'a varışında verdiği demeçte İran ve Suudi Arabistan'ın ilişkileri içinde Basra Körfez'inde istikrar ve barışın korunması meselesi ağır basacaktır,» dedi Sekgaf şöyle devam etti: «Tahran ve Riyat elele vererek bölgedeki bu boğaz'ın emniyetini temin etmelidirler. Ben, bölgedeki diğer ülkelerin de işbirliği ile bu konuda başarı kazanılacağını ve bu işin gerçekleşeceğini ümit ediyorum.»

Biz, Körfez bölgesindeki ülkelerin ilişkilerinin Barışçı yanyana varolma ve iç işlerine müdahale edilmemesi ilkesine bağlı olarak gelişmesine karşı değiliz. Ama İran ve S. Arabistan'ın sözünü ettikleri bu «işbirliği», yazılı belgeler ile de kaydedildiği gibi aslında başka bir yolun takipçiliğidir. İşbirliği konusunu ortaya atanlar sahil ülkeleri değil, emperyalistlerdir.

Şah, Hüveyda ve propaganda teşkilatları devamlı olarak Körfez'in geleceğinin Körfez ülkelerinin elinde olması gerektiği ve sömürgecilerin ön kapıdan çıkıp arka kapıdan dönmeleri gerektiği yolunda propaganda yaparlar. Fakat bilinir ki İngiliz emperyalizmi kendisinin iddia ettiğinin aksine hiç te çıkıp gitmedi Umman'da, Yedi Emirlik'de ve Katar'da başka bir görünüm içinde varlığını sürdürdü. Daha sonra İngiltere'nin sözde boşalttığı yere bu sefer başka bir güçlü emperyalist bir başka kapıdan, açıkça **askeri bir varlık** olarak girdi. İran, Körfezinde sömürünün nüfuzuna sözde muhalefet eder. Ve hatta Şah, Sovyetler Birliği'ne yaptığı gezi sonunda yayınlanan bildiri içinde şu sözlerin altına imza atmıştır: «Basra Körfezi'ni ilgilendiren konular, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın esaslarına uygun olarak ve hiç bir yabancı müdahalesi olmadan bölge halklarının kendileri tarafından halledilmesi gerekir.» Fakat pratikte İran, ABD güçlerinin Bahreyn ve Körfez adaların yerleşmesine karşı çıkmamakta ve emperyalizm ile askeri üslerin kurulmasında işbirliği yapmaktadır. İran ve Suudi Arabistan hükümetlerine göre, sömürücü olanlar ABD ve İngiliz emperyalistleri değil, Şeyhlikler ve kurtuluş savaşı veren; köle gibi yaşamaktan kurtulmak için mücadele eden Dofar'ın yoksul emekçileridir (!).

Sekgaf'ın 1972 yılında Tahran'dan ayrılırken verdiği demeçler ittieleat Gazetesinde üç gün ardarda yer aldı. Sekgaf şöyle diyor: «İranla S. Arabistan arasındaki işbirliği ve anlaşmaların genişletilmesi şartları her zamankinden daha uygundur.»; «İngiliz sömürsünden kurtulan Şeyhlikler

bizimle beraber Basra Körfezinde istikrar ve barışın tesisi için tek bir siyasi kalıp içinde davranırlarsa barış ve istikrar daha iyi temin edilmiş olur».

Devletin yarı resmi organı olan İttileât Gazetesi, bu demeçlere ilâveten Katar ve Bahreyn'in bir federasyon altında birleşmek imkanı bulmasını temenni ederek, «bozguncuların» bu bölgeye nüfuz etmelerinden korktuğunu S. Arabistan adına da açıklamıştır.

Aynı gazetede, Sekgaf demecine şu şekilde devam etmektedir: «Komünist unsurlar bir müddetten beri Arabistan Yarımadası'nın güneyinde faaliyet göstermektedirler. Bunların varlığını tesbit etmek biraz zordur. Çünkü onlar haklı bir görünüm içinde faaliyettedirler.»; «Suudi Arabistan, dünyadaki komünist ülkelerle olan ilişkilerinde, geleneksel siyasetinde yeni bir değişiklik yapmak fikrinde değildir.». Orta Doğu hakkında ise söyledikleri şöyle: «ABD halen bu bölgede barışın korunması için büyük rol oynayabilir». Dolayısıyla S. Arabistan Dış İşleri Bakanı'na göre Körfezdeki işbirliğinde ikinci esas, istikrar ve barışın amilleri olan ABD ve İngiltere'dir. Sahil ülkeleri arasındaki işbirliği aslında sömürücülere karşı değil, ama komünist faaliyet diye adlandırılan her türlü anti-emperyalist hareketlere karşıdır.

1972'nin aynı günlerinde çıkan Keyhan Gazetesi, Sekgaf'ın ziyaretini şöyle açıklıyor: «Sekgaf'ın ziyareti Tahran, Riyad ve diğer Arap Ülkeleri ve özellikle Basra Körfezi çevresindeki emirlikler arasındaki bir işbirliğini hazırladı. Ve, bu işbirliğinin bu ülkeler arasında bir anlaşmanın tesis edilmesi ile sonuçlandırılması hiç de uzak değildir. Basra Körfezinin korunması için göz önünde tutulması gereken bu noktaya İran ve S. Arabistan defalarca işaret etmişlerdir.»

Bu şekilde, gerici ülkelerin ve birinci planda İran askeri gücünün genişletilmesine paralel olarak Basra Körfezi'nin ABD ve İngiliz emperyalizminin denetimi altına alınması yolunda anlaşmalar için ortam yaratılmaktadır. Bu şekildeki «işbirliği» ve «anlaşmalar»ın İran'ın ulusal çıkarlarına karşı olduğunu ve bir nevi maceracılık olduğunu biliyoruz, Zira, bunlar İran ve Arap halkların arasında bir dostluk anlaşmaları yerine bölge halkı için korku ve ürküntü yaratan girişimlerdir.

İran'ın askeri gücünün hesapsız genişletilmesi, Körfez ülkelerinin en gericileriyle işbirliği, İran'ın sahil ülkelerinde banka şubeleri açmak yoluyla iktisadi nüfuzunu artırması ve onların pazarlarını elde tutması, kölelik şeklinde idare edilen emirlerin güçlerinin silah, teçhizat ve askeri personel ve «emniyet mensupları» göndererek korunması vb. gerçekte bu bölge ülkelerindeki ilerici güçleri ve bütün Arap halklarını düşündürmektedir.

İran'ın Umman Denizi ve Hint Okyanusundaki askeri planları Hindis-

tan'ı da rahatsız etmektedir. İran Hükümeti, Pakistan, yani Yahya Han ve Bağdat PAKT'ının sonuçlarından ders almayı yine sonucu başarısızlıklardan başka bir şey olmayan yolu kendilerine seçmişlerdir.

İran Halkı, bu bölgedeki ezilen emekçilerin haklarının talancı petrol tekellerinden kazanılması ve anti-emperyalist mücadelede her türlü işbirliğine katılır.

İran halkı, hedefi yayılmak ve başkalarının iç işlerine müdahale olan siyasete karşıdır.

Onbinlerce İran işçisi sahillerdeki emirliklerin memurları tarafından acımaksızın tahkir edilip sömürülmektedirler. Bunlara ulaşmak ve desteklemek yerine İran Hükümeti, İngiliz emperyalizminin ürünü olan federasyon siyasetini desteklemektedir.

Şimdi 80 bin dolaylarında İranlı işçi, işsizlik yüzünden emirliklere gidip en zor işlere katlanmaktadır. Bu İranlıların çoğu yerleşme izni ve pasaporttan yoksundurlar. Yerli memurlar bu durumu bilerek onların ne İran'a dönmesine, nede orada kalmasına izin verirler. Bu siyasetten gaye her türlü işi her ne bahasına olursa olsun yaptırmaktır. Gerekli evrak ve belgelerin bulunmaması, iş saatlerinin düzeltilmesi ve ücretlerinin çoğaltılması için mücadele etmekten İranlıları alıkoymaktadırlar. Ufak bir itiraz karşısında herkes «kaçak» diye hapse atılıp ve mecburen teslim olmakla karşı karşıyadır. Fakat İran'lılardan, sermayedar veya bankaların şubesinde çalışan ve ticaret işleriyle uğraşanlardan oluşan küçük bir bölüm İran devleti ve mahalli makamlar tarafından himaye edilmektedir.

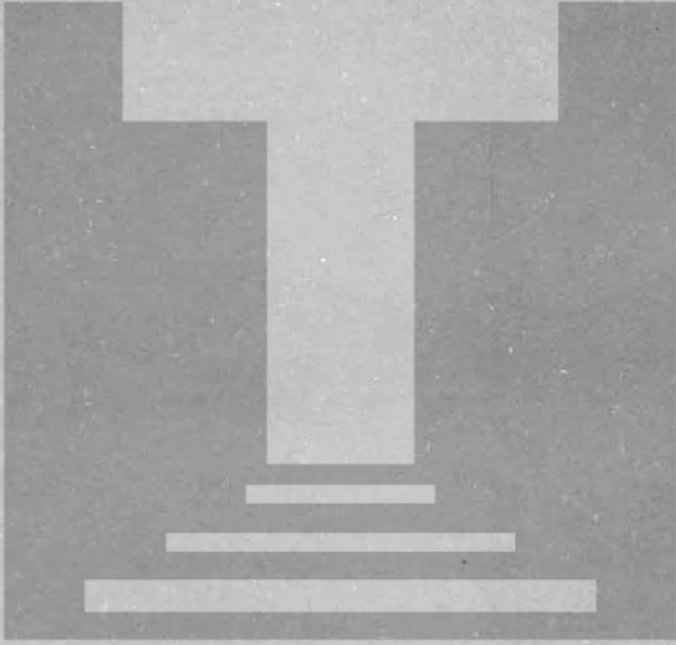
İran SAVAK memurları yerli memurlarla işbirliği yaparak casusluk faaliyeti ve fişlemek suretiyle kendi tebasında olanları korur.

Bu emirliklerin bazılarında SAVAK uzmanları emniyet idarelerinde resmen çalışmaktadırlar. Bunların işi bu emirliklerde yaşayan İran'lılar ve yolu oraya düşmüş İran'lıları kontrol etmektir.

SONUÇ

Bu son yılların Basra Körfezindeki olaylarını inceleyen yukarıdaki uzun açıklamalardaki bu olgular bir araya getirildiğinde, görülür ki bu olaylar genellikle emperyalistlerin çalışmalarının sonucu ve birinci derecede ABD ve İngilizlerin iktisadi ve stratejik çıkarlarının korunması içindir. «Boşluk doldurması», «İstikrar», ve «Emniyet» adıyla yapılan teranede İran çalgıcı rolünü üstlenmiştir. Fakat bugünkü dünyamızda böyle konserler gerici ve emperyalizmin istekleri doğrultusunda sürdürülemez. Emperyalizmin günden güne zayıflaması, Yakın ve Orta Doğu halklarının anti-emperyalist mücadelesinin şiddetlenmesi emperyalizmin ve gericiliğin yeni sömürü planlarının son hedefine ulaşmasına imkan vermeyecektir.

ilke 10 LİRA
AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

TÜSTAV